

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

FRIHERRINNAN T. OLJEMÅLNING AF OSCAR BJÖRCK.

FRÅN SOMMARENS KONSTUTSTÄLLNING.

SOM ETT LED i den pågående Norrköpingsutställningen ingår också, som känt, en betydande konstutställning, inrymd i den härför särskildt uppförda Konsthallen, som med sin enkla, rogfivande arkitektur, sin fagra kringbyggda blomstergård och sina af konstskatter fyllda salar inbjuder till uppfriskande besök efter de långa och tröttsamma vandringarna rundt industriutställningens sommarglödande vidder. För dem, som under de senaste åren varit i tillfälle att följa konstlivet och utställningarna i hufvudstaden, är visserligen mycket, ja, kanske det mesta af hvad här bjudes redan bekant. Goda bekantskaper förnyar man ju dock gärna, och ej så litet af intresse finnes och här för första gången offentligen exponerad. Det är naturligtvis särskildt bland detta, som Idun gjort sitt urval, då vi i bild velat bjuda några profstycken "från sommarens konstutställning".

En sak är att beklaga: att den för vår moderna svenska konst så ytterst betydelsefulla och representativa sammanslutning, som bär beteckningen "Konstnärsförbundet", af principiella skäl alldeles uteblifvit. Namn sådana som Richard Bergh, Karl Nordström, Liljefors, Eugén Jansson, Kreuger med fl. af våra starkaste och mest egenartade sökas således fåfängt i katalogen

och på cimaisens hufvudplatser. Där lysa dock andra med klar och frisk glans: prins Eugén, Oscar Björck, Carl Larsson, Anders Zorn, Georg och Hanna Pauli ha, såsom oafhängiga af all partigruppering, hörsammat inbjudningen att deltaga. "Svenska konstnärernas förening" har med sina bästa krafter mött upp i tät falang; "Skånska konstnärslaget" bjuder på en provinsiellt karaktärsfull utställning; "De frie" och "Konstnärgruppen från 1905" ge en blick in efter de senaste riktlinjerna inom vårt unga konstliv. Och — sist, men icke sämst — har en grupp "Danske Kunstnere" åstadkommit en kollektion af mer än halftannat hundratal nummer, som inom sig räknar många af vårt sydliga grannlands tidspräglade konstnärskrafter. Ett besök på konstutställningen i Norrköping just nu måste således betecknas som ur många synpunkter rikt gifvande.

Prins Eugén framstår med en urvald samling oljemålningar och färglagda teckningar, i hög grad representativ för hans äkta lyriska konst. Något för dagen nytt bjuder den icke, men man tröttnar aldrig att åter försjunka i "Den ljusa nattens" drömstämning, att lustvandra mellan de gamla Djurgårdsekarna på hans kära Valdemarsudde med sina glimtar ut öfver den underbara vattenvägen till Sveriges hufvudstad och fursteborg.

Professor Oscar Björck manifesterar sig denna gång uteslutande som porträttör, enkannerligen som en skildrare af den moderna kvinnan af värld, till hvilken vårt land för närvarande helt visst icke kan ställa upp någon öfverman. De porträtt vi här invid ha nöjet återgifva — af friherrinnan Trolle till Trollenäs och af fröknarna Midling — tala därom, ännu i denna ljus- och färgafklädda reproduktion, ett öfvertygande språk.

Carl Larsson för oss ännu en gång inom trollkretsen af sitt oförläpiga dalahem med dess luft af konstnärsglädje, vårdrommar och sommarljus. Vi fagna våra läsare med bilden af unga Brita, försjunken i grubbel inför all värdslik makts förgängliga glitter, och med ett hörn från konstnärsverkstaden, där den

FRÖKNARNA M. OLJEMÅLNING AF OSCAR BJÖRCK. ATELIER JÆGER FOTO.

efter seansen hvilande unga modellen med sin lefvande friska karnation bildar en egendomlig kontrast till de bredvid henne på bordet uppslängda mannequinerna.

Slutligen bringa vi för dagen en tafla ur vildmarkslifvet i vårt lappländska framtidsland: Johan Tiréns pråktiga oljemålning "Lappgosse, lockande riptuppar". Måhända kan den åt betraktaren bära med sig en lisande pust af ren och vinterlig svalka mitt i det tryckande sommarkvalmet.

I ett eller annat följande nummer är det vår förhoppning att, med vederbörande konstnärers välvilliga tillstånd, få bjuda ännu några reproduktioner från konstutställningen i Norrköping 1906.

J. N—G.

ALKEMISTEN.

HAN SITTER allen utan rast eller ro vid sin härd
bland deglar, retorter och flaskor: det är hans värld.

Han stirrar oafslått i smältans låga
med skälfvande drag efter svar på sin lefnads fråga.

Att väcka ur blandningen guld, dess slumrande själ,
är gåtan, hvars lösning afgör hans ve eller väl.

* * *

En röst honom ber: O, kom till mitt bröst!
Säg, hör du icke din älskades röst?

Vi bygga i dalen vårt ringa bo.
Vår möda skall lättas af kärlek och tro.

Han hör ej, han ser ej gestalten, som vinkar
i tårar.

Den gyllene drömmen beständigt hans sinne
bedårar.

* * *

Och åter en röst i stormande brand:
Ditt land är i fara! Upp, skydda ditt land!

Hvar arm behöfs att slå våldet ner.
Skam den, som sviker, då landet ber.

Han hör ej, han ser ej den tappre, som manar
hans mod.

Han ser blott i degeln, som gömmer den
gyllene flod.

* * *

Och åter en röst, som kvider i nöd:
Ve, pesten är kommen med plågor och död!

Upp, hjälp oss! Läkdom de sjuke gif!
Din konst kan rädda hundrade lif.

Han hör ej, han ser ej de arme, till pestdöden
dömde.

Han stirrar i glaset, där nyss elixiret han
tömde.

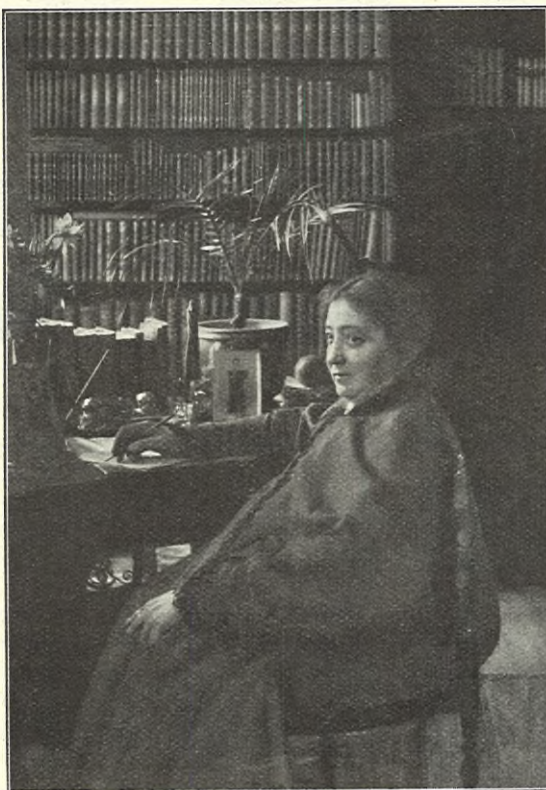
* * *

Så brusar lifvet förbi med dess lust och dess
nöd.

Ännu som åldring han hukar vid ugnens
glöd.

Och åter han blandar metaller och vätskor
samman.

Då — se! Hvad är det, som glänser så klart
i flammen?

EMY MEYER.

Med darrande ifver han massan på hällen
slår ut.

Triumf! Det är guld! Det är guld! Han har
segrat till slut.

I feber lyser hans blick och hans kind står i
låga.

Triumf! Han har löst, han har löst sin lefnads
fråga.

Nu skall han bli rik, nu världen skall sjunga
hans pris.

Nu skall han hälsas af alla som stor och vis.

För all sin försakande möda han lönen skall
spörja.

Nu ändtligt skall lyckan börja, skall lifvet börja.

Men plötsligt han bleknar och sjunker makt-
lös hop.

"Skall lifvet börja?" så ekar ur djupet ett rop.

"Skall lifvet börja, då lifvet är färdigt att sluta?
För dig är förbi med att lefva, förbi med att
njuta.

Du dåre, när lefva du kunde, du lifvet för-
sköt.

Nu kräver det ut sin hämnd för hvad du för-
bröt.

Du svek din kärlek, ditt land och din plikt mot
din nästa.

Du valde det sämsta och kastade bort det
bästa.

Du dåre, nu tager lifvet, hvad lifvet dig gaf.
Hvad dig står åter, är endast ditt guld och —
en graf."

Och fast den gamle har nått, hvad han sökt ge-
nom lifvet,
nu gråter han, gråter tröstlöst och öfver-
gifvet.

BERNHARD RISBERG.

EMY MEYER.

"Tron, att lyckan består i friheten och friheten i modet."

HUNDRATALS MÄNNISKÖR, som läst Hannelsen om Emy Meyers nyligen inträffade död, ha med all säkerhet därvid tänkt, att med henne en synnerligt ädel och utpräglad personlighet gått ur tiden. Endast de, som stått henne närmast, kunde dock till fullo se, hvilken storstilad karaktär hon var, och en rätt skildring af henne måste lämna ett högt och förvånande exempel på, hvad äkta lifsmod kan utträta.

Tidigt, men dock så sent, att hon fullt hunnit njuta glädjen af att växa rak och sund, träffades hon af sitt hårda öde, en svag kroppskonstitution. Men hon lät ej lamslå sig, hon öfvervann segerrikt ödet. Ej genom att bli frisk; tvärtom tilltog med åren hennes sjuklighet, så att läkarna efter hennes död förklarade det vara mycket förvånande, att hon kunnat lefva så länge som till sitt femtiononde år; och dock lefde hon lifligt verksam intill det sista. Men under sitt lif växte hon i själsstyrka och frigjorde sig allt tapprare från frestelsen att låta lidandet förkväva hennes glada lifsmod, hennes förmåga att i ädlaste mening lefva, så att hon efterlämnat ett outplånligt minne af sinnets friskhet och styrka.

Hennes far var af tysk börd, och hon föddes i Hamburg af en svensk mor, född Lamm, och blef därigenom redan i sin barndom naturaliserad svenska, då föräldrarna öfverflyttade hit. Men hon bibehöll alltid en förkärlek för sitt fädernespråk, och de sista åren fick hon en med vemod uttalad längtan tillbaka till Tyskland. Emellertid, då hon var hänvisad till att efter sin fars död sörja för sitt uppehälle, kom hon vid helt unga år att här i hufvudstaden undervisa i tyska. Till en början gaf hon privatlektioner, därefter undervisade hon i flere skolor. Korrekt och nitisk, som hon alltid var med sitt arbete, försummade hon icke den grammatikaliska underbyggnaden, ehuru det låg mer för hennes skaplynne att meddela språkets anda än sköta examensplugg. Tallektionerna blefvo alltid underhållande genom hennes mångsidiga, lifsvakna intressen och genom hennes spelande gemyt. En stor beläsenhet gjorde henne äfven ägnad att sätta mer försigkomna lärjungar in i den tyska litteraturen. För öfrigt ägde hon äfven färdighet om icke skicklighet i franska, engelska och italienska, så att hon stundom undervisade däruti. Dessutom gaf hon en tid ritlektioner i skolor, visserligen efter den nu urmodiga metod, som då allmänt användes, men en nu framstående artist, och kanske flere sådana, påminner sig tacksamt hennes soliga och varma intresse för goda anlag i den vägen. Hon kunde äfven texta, så att hon på uppdrag utförde mer än en prydlig adress.

Men utom tyska var hennes hufvudämne kalligrafi. Emy Meyers ytterst prydliga handstil var väl känd. Hon hade redan i många år undervisat i detta ämne och utgifvit förskrifter i lutande stil, då den raka stilen gjorde sitt intåg i hennes fädernesland. Emy Meyer eldades genast för saken och beslöt omplantera metoden i de svenska skolorna. Hennes hufvudintresse låg däri, att den raka stilen, ordentligt utförd, räddar barnen från att genom sned kroppsställning vid skriftpulpeten hotas af hvad som blef hennes eget lidande, ryggradskrökning, med åtföljande inre rubbningar. För öfrigt måste ju det fasta och tydliga, som alltid framträder i de skiftande raka handstilarna, tilltala henne. Med sin vanliga energi upptog hon saken och blef en segrande representant här i Sverige för metoden. Hon sammanskref en liten lärobok i ämnet, utgaf förskrifter och

LIFFÖRSÄKRINGSBOLAGET BALDER
— ÖMSESIDIGT —
Grundadt 1887. Sturegatan 8, Stockholm.

Balder, som i dödsfallsersättningar och för utlupna försäkringar redan utbetalt öfver 2,000,000 kr. och samtidigt, oaktadt sina jämförelsevis låga premier, som vinst åt de försäkrade utbetalt öfver 400,000 kr. hade d. 31 dec. 1905 — förutom lag-

stadgad försäkringsfond å öfver 4,400,000 kr. och däremot svarande full säkerhetsfond å öfver 220,000 kr. — för de försäkrades räkning reserverat nära 450,000 kr. Då Balder icke har några aktieägare och ej

heller står i beroende af något förlagsbolag, tillhöra alla bolagets fonder och allt å bolagets rörelse och förvaltning uppstående öfverskott endast de i bolaget försäkrade, hvilka åtnjuta årlig vinstutdelning redan efter tre hela kalenderår.

undervisade outtröttligt såväl barn som lärare och lärarinnor. Sedan starten företagits från fröken Whitlocks samskola, alltid beredd till goda reformer, infördes hastigt metoden i de flesta svenska skolor. Naturligtvis fann Emy Meyer vedersakare och måste försvara sin metod i en offentlig tidskrift (Verdandi). Men hon gjorde det med kraft och behöll fältet. Hon lade sig också ifrigt vinn om att lära sina elever skriva äfven med vänster hand.

Sitt undervisningskall skötte hon med aldrig tröttnande nit. Under den äldre perioden därpå gick hon till fots till lärosalarna. Senare använde hon spårvagn, någon gång i nödfall droska. Men lätt räknade skola de gånger vara, när hon försummade en lektion. Sådant hade hon lättare att förlåta en lärjunge än sig själf. Några månader före sin död kunde hon äfven med stolthet omtala, att hon under *fyrtio* (40) år ej varit sängliggande en enda dag.

Hennes kärlek till och intresse för ungdomen voro stora och yttrade sig bl. a. i att hon använde timmar, hvilka hon väl behöft som hvilostunder, till att ge privat gratisundervisning. Därunder var hennes sätt så glädtigt, att lärjungan alltid gick med känslan af, att hennes lärarinna haft ett verkligt nöje af undervisningstimmerna. Icke sällan mottog eleven någon bok som belöning för sin flit.

Af de glädjeämnen, Emy Meyer förstod skaffa sig, fanns intet eller knappast något högre för henne än att få gifva. Frikostighet var ett hufvuddrag i hennes karaktär. Förnämligast hade hon sin ohejdade flit att tacka för sin, särskildt under de sista åren, bekymmerfria, om ock icke lysande ekonomiska ställning. Likväl var hon ingen tanklös gifvarinna. Hur färdig än handen var, följde dock pröfningen med. Det var inte sällsynt alls, att hon skref på listor, när det gällde. Men likt en af sina närmare vänner, Ellen Key, fann hon en viss välgörenhetsriktning mer skada än gagna. Först göra rätt, därefter, i den mån man kan, göra godt, var hennes princip. Hennes sätt mot de många, hon gjorde godt, var så fullt af sympati och så aktningfullt samt visade så otvetydigt hennes nöje i gåfvan, att denna alltid liksom blommade i hennes händer. För öfrigt var hon äfven, i parentes sagdt, en stor kund hos blomsterhandlare. Men äfven hennes eget bord pryddes nästan året rundt af blomstergåfvor från beundrande vänner och lärjungar.

Emellertid stannade inte hennes verksamhetslust vid lärarinnekallet. Hon var en ofta anlita öfversättarinna från svenska till tyska af mer eller mindre lärda verk: naturvetenskapliga, sociologiska, konsthistoriska m. m., hvartill hennes omfattande bildning gjorde henne väl ägnad. Senast denna vinter satt hon vid ett sådant arbete — elfva timmar i sträck!

Och med allt detta hade hon aldrig min af att vara öfveransträngd eller ens ha brådtom. Hon var i hög grad hemtreflig och sällskaplig. Hennes stora vänsällhet kom henne att deltaga i sina vänners smärre såväl som större intressen. Hon tyckte om att idka ett behagligt och angenämt umgängeslif. Man fann henne alltid au courant med dagens händelser och fick alltid höra hennes mening rent ut på det kortfattade och något uddiga, oftast skämtsamma sätt, som var henne eget. Man såg henne i de rikas och högt bildades kretsar, där man satte värde på hennes med en naturlig liflighet och rättframhet förenade aristokratiska väsen. Man satte inte mindre värde på detta i arbetarskretsar, där hon alltid fann sig så väl. Hennes lektioner i Stockholms Borgarskola voro henne kärare än några andra, och af de kvinno-samkväm, hvilka Ellen Key här bildat under namn af "tolfterna", var Emy Meyer en af de flitigaste medlemmarna. De arbeterskor, som

tillhöra dessa, hyste liflig sympati för henne och voro synnerligen roade af de tvära, lustiga infall, hvarmed hon visste lifva en diskussion och hålla den utom gränserna för det patetiska. Dessa samkvämsaftnar bland arbeterskor sade Emy Meyer vara ett af hennes förnämsta nöjen.

Tidigt beröfvad glädjen att kunna uppöfva en otvetydig talang i musikaliskt föredrag, tillfredsställd hon sin passion för musik genom att, så snart hon hade tid, besöka konserter, där verkligt god, klassisk sådan gafs. Men hon orkade och hann äfven med skådespel, föreläsningar och konstutställningar. Det hände nog, att hennes uppfattning, alltid rent uttalad, gick stick i stäf mot allmänna opinionens.

Frågar man nu, hur all denna rörlighet och verksamhet var möjlig, fastän hon var klenare till fysiken än de flesta, må här påpekas en sak, som man stundom haft historiska exempel på, och som nog oftare borde beaktas: bredvid sjukliga rubbningar i kroppssystemet kan framträda en viss fysisk kraft och spänstighet, som, om andens spänstighet begagnar sig därpå, kan göra individen till en dugande människa, ofta längre tid än andra, som åtnjutit större hälsa. Och därför att Emy Meyer ej lät sig förskräckas, kom hon att begagna sig af denna fysiska förmån ända till det sista.

Hennes vänskap var af en i hög grad älskvärd och frostat natur. Alltid var hon färdig att stå till tjänst med att öfversätta ett bref eller renskrifva något aktstycke, och med ett otvetydigt uttryck af att det gjorde henne ett stort nöje. Hur ofta mottogo ej vänner vackra broderier af hennes aldrig hvilande flit; ty vid samtal satt hon gärna och broderade. Led någon vän en oförrätt, var hon idel eld och lågor. I högsta grad spartansk mot sig själf, var hon lifligt deltagande och ömt omtänksam för andra. Lika litet som hon var fallen för att beundra sina egna förtjänster, lika lätt beundrade hon andras, ofta så mycket mindre än hennes.

Och som hon var mot människorna, så var hon mot lifvet i dess helhet, aldrig klagade hon, ofta gaf hon uttryck åt förnöjelse. I ett bref, som hon med sin vanliga prydliga handstil skref en af dagarna före sin sista, korta sjukdom, skildrar hon med glädje, hur härlig hon finner naturen, där hon vistas för sommaren, men tillägger: "om det bara gick an att glömma" (hon nämner en dödssjuk bekant) "och alla andras lidanden, då man själf har det så godt!" Märk, att detta skrives af en person, som själf drogs med plågsamma invärtes lidanden.

Det var dock icke ett principiellt och kristligt undergifvet tålmod. Några enstaka ytt-randen, ställda till en närstående, visade att hon innerst var fylld af ett djupt vemod öfver lifvets gåta, som hon ansåg oförklarlig, och att det var hennes stolta, tappra natur som hindrade henne att visa, att hon plågades af sin fysik. När hon de sista dagarna dock hade alltför ondt, gaf hon sin klagan ett visst skämtsamt uttryck. Själsspänstig och van vid ondt, tog hon ej denna sin sista sjukdom som dödlig. När den mörka, gåtfulla gästen var alltför otvetydigt nära, hade hon redan mist medvetandet och gled stilla in i det okända.

Så hade hon genom konsten att lefva äfven lärt sig konsten att dö.

Men så lefvande och soligt står hennes minne, att dödsskuggorna vika inför det. Hennes tillvaro blef på sitt vis en illustration till följande ord af den diktare, hon satte högst, och med hvilken hon under årens lopp blef alltmer förtrogen, Goethe:

"Und so lang du dies nicht hast,
dieses: stirb und werde!
Bist du nur ein trüber Gast
auf der dunklen Erde."

Brud- & Bröllops-

sidentyger, i hvitt, svart och kulört, sista nyheter i ouppnådt urval från 90 till kr. 13 pr mtr.

Sändes tull- & portofritt direkt till privata.

Profver omgående franko.

Schweizer & Co, Luzern S 5, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Hon blef mot all förmodan ingen "trüber Gast auf der dunklen Erde". I det yttre åtminstone "lefde hon glad så länge hon lefde", och gjorde det ljust kring sig och andra. De lifsvärden, som dogo för henne, ersatte hon med andra. Och när hon sist själf dött, räcker oss hennes minne den lifsprincip, hon så segrande följde, det att trots allt *werden*.

AMALIA FAHLSTEDT.

NÄBBAR OCH KLOR. ÄNNU ETT HALFDUSSIN SNAPSHOTS.

II.

KAN FRU KROK förklara för mig, hur det kommer sig, att man stundom förföljes af tanken på en person, som inte på flere år kommit inom ens intressesfär? Man hade totalt glömt personen, men så en dag dyker han upp ur minnet och förebrår en det onda, man gjort honom. I går och i dag har jag oupphörligt haft en gammal tysk fräulein i tankarna, som jag gjorde bekantskap med på ett pensionat i Hamburg. Hon var mycket snäll och olycklig.

Jag sade: — Berätta mig något om den damen, som var snäll och olycklig.

Min f. d. elev, Alice Boon, vände sitt vackra ansikte med dess mask af leende oåtkomlighet emot mig.

— Jag önskar, att fru Krok hade sett henne, det hade varit en typ att göra något af, tänker jag.

— Det är många, som äro snälla och olyckliga, svarade jag, sådana finner jag här hemma vid hvarje steg.

— Nåja, det var inte bara det, det lustiga var hennes excentriska väsen. Jag tror att det enda, som var genomfördt hos henne, var disharmonien, ifall jag så får uttrycka mig. Och så svärmade hon blindt för vänskapen.

— När man svärmar, är man *alltid* blind.

— Så, fru Krok vet det, sade hon med en hastig blick. Emellertid, hon svärmade för vänskapen och tillbragte sina dagar med att leta efter en vän. Hon var olyckligtvis förnögen och behöfde inte sysselsätta sig med något mera lönande.

— En manlig vän?

— Manlig eller kvinnlig, men en vän i den högre stilen. Emersons essayer om vänskapen läste hon som bibeln, ja mera.

— Jag gissar, att hon försökte med Alice, sade jag.

— Ja. Tänk att hon aldrig tröttnade. Där på pensionatet var ju en ständig ström af folk, och vid hvarje ny laddning stod gumman där med sitt tomma hjärta, sin törstiga själ och sina emersonska idéer, färdig att bli för den förste, som lämpade sig, en vän för lifvet.

— Stackare!

— Ja, inte sant? De flesta skrattade naturligtvis åt henne och kallade henne efterhängsen och förryckt. Ibland kunde en ovan-

A.-B. Nordiska Tvätt- & Strykinrättningen

Rikstel. 99 60.

Bergsgatan 35

Allm. tel. 99 60.

TVÄTTAR, MANGLAR & STRYKER BÄST.

Specialitet:
Herrtvätt & Gardiner.
Inga frätande ämnen användas.

*Undert. ch. kom jag
ut. Gummis kom till,
men dessamma moten
alla angre på en god
bilag och jag bröte och
handlade.*

*Lagerborg Lethelius
sty. af Lilla Hjulfuden och
Pöjijon för kunnat i*

lig intimitet uppstå mellan henne och någon nykomling, som drog fördel af hennes känedom om staden. Men snart nog började nykomlingen dra sig tillbaka, den kära fräulein hade sina egenheter, och så var det för henne att börja på nytt. För min del tyckte jag det var synd om gumman och höll ut rätt länge både med hennes humör och hennes besvärliga vänlighet. Hvilken vänlighet! Vet fru Krok, det fanns ingenting, som fräulein Hennings inte ville göra för mig. Jag sökte en plats då, och hon följde mig till kommissionskontor och inflytelserika personer, hon skref hit och dit, presenterade mig för sina bekanta och gjorde verkligen hvad hon kunde. Och jag — ja, jag tyckte jag var ädelmodig, som mer eller mindre godvilligt underkastade mig att vara föremål för hennes omsorger.

— Alices fräulein hade bestämdt moderlighetens ande. Man träffar den så ofta särskildt stark hos dem, som inga barn ha. Det verkar så patetiskt.

— Ja, det var just så fräulein Hennings verkade. Och likväl var jag grym emot henne. När vår vänskap räckt i ett par månader, träffade jag på en annan. Han...

— Ah, han?

— Ja, det var en italienare, han kallades för doktor. Han bodde i samma pensionat som jag, och jag har aldrig sett en karl, som såg bättre ut eller hade ett mera förledande sätt. Att han roade sig med mig, det visste jag från början, så jag har ingenting att förebja honom. Men det bekymrade mig ganska föga. Det var ingen emersonsk vänskap, det var flirt och — nåja, på den tiden måtte jag inte mina känslor eller vägde mina ord och handlingar. Jag var ett sådant barn, att jag fann det orimligaste nöje i att reta upp pensionatets alla damer emot mig, de unga voro afundsjuka och de gamla schokerade. För de rena är ingenting rent, det har nog fru Krok gett akt på.

Där fanns en afskyvärdt sipp gammal mammalsell, som gjorde sig till och som inte vågade sitta i förmaket, när ett par herrar voro inne, utan att ha en chaperon; kära fru Krok, hvad jag förfärad henne! På den tiden var det ännu roligt att leva.

— Alice har varit med om mycket sedan dess, sade jag med en blick på de hårda linjerna kring hennes mun.

— Ja, svarade hon med en rysning, men nu skall fru Krok höra, hur illa jag bar mig åt mot fräulein Hennings. Utan samvetsqual vräkte jag henne åt sidan. Tänk ändå, hon var ju en fin och bildad människa, hon hade varit mycket god mot mig, och jag tror att hon höll af mig. Om jag bara velat, hade hon blifvit mig en nyttig och trofast vän i alla dagar. Tror fru Krok, att det höll mig tillbaka? Nej män. Jag var ohöflig mot henne, jag lät henne begripa, att hon var i vägen, jag afslog alla hennes anbud. Jag bara tänkte

den italienske doktorn och låtsade, som om fräulein Hennings vore luft. Nog visste jag hvems vänskap som var den rätta, och att italienaren bara tänkte på sig själf, men likafullt — — Säg mig, äro inte alla kvinnor likadana? Förkasta de inte den mest oegennyttiga vänskap af en kvinna, ifall den inte låter förena sig med deras kärlek till den mest självviske af män? Hellre låta förstöra sig af en man än vara vän med den förträffligaste af kvinnor. Hvad vi ändå äro egendomliga! Inte underligt att männen göra med oss som de vilja, eller hur, fru Krok?

— Alice liknar en liten flicka, svarade jag, hvars mamma hade ett födelsemärke på kinden. Flickan kunde inte tänka sig annat än att alla mammor hade ett likadant märke, hon trodde det hörde till.

— Skulle jag vara olika de andra, menar fru Krok? Det tror jag knappast, men om så vore, skulle det uppriktigt glädja mig — för de andras skull, sade Alice med sitt kalla, gäckande småleende.

— Alice har inte talat om, hur fräulein Hennings tog Alices beteende, inföll jag.

— Å, fräulein Hennings var inte en af de där många förståndiga människorna, hon var en af de få, som verkligen förstå. Hon förstod t. o. m. så väl, att hon förlät, hon visade mig aldrig en ovänlig min. Inte en gång den kvällen, då vi möttes i tamburen, jag färdig att gå ut och i mina bästa kläder. Hon frågade mig, hvart jag ämnade mig. — På en konsert, svarade jag kort. — Ensam? frågade hon nästan bönfällande. — Nej. Förlåt mig, jag har brådtom. Naturligtvis sårade jag henne, men doktorn och jag hade en bedärande kväll, och jag glömde att några fler existerade än han och jag. Ett par dagar senare fick jag emellertid veta, att det också existerade en signora, som bar doktors namn, damen ifråga uppenbarade sig nämligen på pensionatet. Fru Krok kan tänka sig resten.

— Slutet blef väl, att Alice återvände ångrande till sin fräulein?

— Hon hade rest. Det skulle jag också gjort, men jag mätte inte riktigt väl. Det var i augusti månad och hett! Jag låg i min säng uppe i ett litet vindrum och stektes sakta. O, hvad jag har hatat den tjocka tyska maten sedan dess. Korf och ärtsoppa! Till slut kunde jag inte se åt deras anrättningar, jag rörde inte vid dem, bara låg och flämtade för att kunna andas. Feber hade jag, och min hals brände som eld. Vattnet deras kunde jag inte dricka. Jag tror aldrig jag left öfver, om inte fräulein Hennings skickat mig en låda vin, champagne och rehnvin. Jag är rädd att jag aldrig var fullkomligt nykter, så länge det fanns något kvar af det. När det var slut, var jag på benen igen. Jag reste hem till Sverige, fick arbeta och hade inte tid att sörja ihjäl mig öfver italienaren. Fräulein Hennings glömde jag också, men, som jag nyss sade till fru Krok, nu har hon dykt upp igen i mina tankar. Jag mår riktigt illa af att jag uppförde mig så ovärdigt mot henne.

— Och så har Alice försökt det gamla vanliga sättet att godtgöra hvad hon brutit mot ett gammalt ensamt fruntimmer genom att söka upp och vara vänlig mot ett annat, sade jag småleende.

— Nej, men fru Krok, protesterade hon, naturligtvis var det ett verkligt nöje för mig att få vara tillsammans med min forna lärarinna.

— Det vill säga: Alice har ingen förbindelse för tillfället, svarade jag, med tanke på hvilka åsikter hon lagt i dagen.

— Nej, sade hon stilla. Det blef slut med honom i förra veckan.

Jag förstod den ångest, som glödde bakom den lugna ytan.

— Och Alice har inte något vin?

— Har inte råd, sade hon med en hopplös suck.

Då gjorde jag något, som man inte kunnat vänta af en gammal förnuftig fru.

Jag gaf henne 50 kronor.

THE LAUGHING WATER.

»RENHET.»

MEDAN ELSA TÖRNES första bok Solidar går ut öfver landet i en tredje upplaga och nya hus byggas under det välklingande namnet af Solidarhem, har redan andra upplagan af hennes nya bok "Renhet" sett dagen.

Det är ej ofta våra inhemska böcker hedras med en dylik uppmärksamhet — ehuru i allmänhet äfven deras respektive författare ej sky någon möda för att blotta samhällsböckerna och allt slags eländighet — hvilket just är hvad Elsa Törne gjort. Men under det de rent litterära produkterna hjälplöst lämna oss kvar i tillvarons kaos, ha dessa tvänne böcker, på samma gång som de påpekat missförhållandena och olyckorna, äfven visat hän mot den ljusa befrielsens väg, som leder upp därifrån. Måne ej detta är förklaringen till Solidarböckernas stora spridning? Och är det ej samtidigt ett talande bevis för att deras manande ord blifvit sagda i den behagliga tiden, då sinnena stå redo och väntande, trötta på den dådlöshetens låtgåttillvaro, som hållit dem bundna?

Att Elsa Törne vill samhällets höjande och slutliga seger i den stora kulturstriden, visade hon oss redan i sin första Solidarbok och detta med så kraftiga och klara ord, att de ej kunde förklinga ohörda, ehuru där hennes omvandlingsidéer väsentligast berörde vissa, mer begränsade områden.

I "Renhet" möter oss samma tanke, men nu med hela samhällets höjande som mål. Hon säger sig ha funnit, att småreformernas successiva upplyftande af grupp efter grupp, i den mån de själfva mäktat göra sina fordringar gällande, föra allt för långsamt framåt. I dess ställe vill hon här visa hän på *en enda linje*, som kan löpa genom samhällets alla lager på ett sätt som ingen annan. Det är *renhetslinjen*.

Det är en fruktansvärd och ödesdiger strid, som i vår tid utkämpas klasserna emellan — om den ock inom vårt land ännu ej blossat upp och tagit de former som på många andra ställen. I sådana tider är det till välsignelse, om medlande röster förstå att göra sig hörda — och om någon träder fram, som ej endast förstående sett bristerna och alla de otaliga remnorna i den hotade samhällsbyggnaden, men som på samma gång med människokärlekens skarpblick äfven vill och kan råda bot.

I Elsa Törnens med starka ord uttalade kraf på ljus och renhet åt samhällets alla individer — dess barn, ungdom — fattiga som rika och åt alla hem, synes det mig just vara förborgad den sammanfogande kraft, som är af nöden.

Men för att kraf som dessa skola kunna leda till det lyckobringande resultat, hvartåt de syfta, duger det ej, att de redan lyckliga undantagen söka göra sin röst gällande. Att renlighet praktiseras, där gynnande omständigheter skapat den, veta vi ju. Men det är ej härom det är tal. Detta liksom en hel del andra undantagsfall, som tänga Solidarreformerna på olika områden, är endast det ljusa skummet på ytan. Och det är hela nationen, som det här gäller — den stora massan, de mångtusen hemmen. Och det första krafvet lyder här: en för alla och alla för en. För

Lagermans flytande putspomada BON AMI.

att de farliga remnorna, som uppstått klasserna emellan, måtte kunna hopfogas, måste ansvars-känslan individerna emellan bli lefvande och varm.

Om samhället — det är du och jag, alla utan undantag — har kommit till insikt om att en stor del af dess medlemmar lefva i ett oeffterättlighetsstillstånd af osundhet och smuts, som gör dem motbjudande att komma i grannskapet af, och som gör dem själfva hätska mot de bättre lottade, då är det äfven samhällets plikt att skyndsamt förhjälpas dem till bättre villkor. Det är härigenom, genom en till grunden gående reform i de olika samhällsklassernas yttre förhållanden till hvarann, som vi möjligen kunna nå fram till inre sammanslutning. Och det är genom att följa renhetsprincipens ljusa väg, Elsa Törne vill nå detta mål. "Renhet" — säger hon — det är den enda trygga vägen till jämlikhet och broderskap. Ty den smutsiga och den rena kunna icke känna sig som bröder. Den jämlikhet, som proklameras emellan dem, hvilkas händer äro svarta, och dem, hvilkas händer äro hvita, blir aldrig i evighet annat än ord, ord, ord...

Jag tror äfven, att hvar och en som uppmärksamt läst hennes sista bok, oemotståndligt känner lust att göra henne sällskap på denna väg. Ty sannerligen — de skarpt tecknade verklighetsmålningarna, som här visas oss af den "svenska smutsen" i dess olika former — dem måste vi rodna af blygsel inför. Och vi vilja ej längre, att slikt skall läggas oss till last.

Att renlighetskrafvet är rätt obetydligt äfven bland de högre samhällsklasserna, visas ju bäst genom de maktägandes, arbetsgifvarnes, de styrandes loja tolerans af all denna smuts, som frodas omkring dem. Ty den äkta, djupt rotade renlighetskänslan kan ej — såsom nu ofta sker — indirekt uppmuntra osnygga vanor. Och på detta område få vi här faktiska uppgifter om, huru t. ex. Stockholms stad uthyrt sina fallfärdiga, mer än ruskiga hus till fattigt folk, och vidare huru föga grundligt hälsovårdspolisens arbete i regel bedrivs, för att inte tala om de olika fabrikenas ringa snygghetsmått — uppgifter som i sanning äro härresande. Men för att nu åstadkomma detta äkta, effektiva renhetsbehof, som skall kunna bli grundvalen för ett nytt, lyckligare släkte, huru skola vi gå till väga? Ty följa vi Elsa Törne genom alla dessa irrgångar, som hon visar oss och som föra in i vår samhällsbyggnads olika skräprum, ser man ingen möjlighet till ordnade förhållanden förr än i en mycket aflägsen framtid. Då visar hon oss sin plan öfver det stora sociala rengöringsarbetet från dess första afgörande steg med *skolan* som bundsförvant. Och vi tro ej längre, att lösningen är så långt borta!

Skolan skall på ett sätt som aldrig förr samarbeta med hemmen, påtagande sig en del af dess tidsödande och bristfälliga renlighetsarbete. Och resultatet få vi se i ett sundt, renhetsälskande släkte, som i sin ordning inverkar på hemmen och sin omgivning där.

I skolans spår bör så hvarje institution, hvarje större arbetsgivare följa, påtagande sig ansvaret för den vuxna befolkningens renlighet. Och skall här för arbetaren finnas tvätt- och badinrättning efter samma principer som skolornas, äfvensom garderober, så att hvarje arbetare, sedan han tvättat sig ren, också får tillfälle att ömsa kläder efter sluttadt dagsverke.

Huru mycket mer aktning för sig själfva skulle ej dessa arbetare känna än de, som vi äro vana att möta om eftermiddagen vid arbetstidens slut — smutsiga och illaluktande! Och med hur mycket mildare blickar skulle de ej betrakta sina på ett högre socialt trappsteg stående medmänniskor!

I vårt nya renhetsälskande samhälle skola dessutom badhus med billiga priser förekomma lika tätt som där nu finnas krogar och kaféer. Det blir oräkneliga på det sättet!

Men endast således kan samhället renas hygieniskt. Så allenast kan det sedligt resas. Inga hänsyn för gamla vanor och gammal smuts...

Det ligger en medryckande makt gömd i Elsa Törnes ljusa lifstro. Så ock i hennes fasta öfvertygelse, att där renlighetsvana människobarn kunna fostras, i den jordmånen skall äfven de rena vanorna spira. Inte sant — det är blott ett antagande detta. Men det är ett sakförhållande, som vi måste räkna med. Vi behöfva blott lägga märke till alla dessa individer, som lifvets malström dragit ned från höjder till djup. Nästan utan undantag förvandlas den inre människan, i samma mån som de yttre förhållandena mörkna. Den yttre misären med sitt följande af torftiga vanor och torftigt umgänge trycker sin prägel på sinnet — och den andliga ruinen är ej långt borta. Så sker ock ofta i omvänd ordning. För undantagen ges här som alltid plats.

"Ingalunda" — säger Elsa Törne — "vill jag förneka, att under en nystruken cylinder och sista modets paletå kan vandra en skurk i glacéhandskar, men då är renligheten hos honom mer en yttre vana än en inre kärna och sträcker sig måhända blott till det synliga. I alla händelser är kroppens renlighet hos honom icke destillerad till sinnets *renhet*. Det är detta sinnets renhet vi skola framalstra hos vårt folk genom synliga och konkreta medel." —

Men det är minsann ej endast de fattiga hemmen med sin kroppsarbetande befolkning som i "Renhet" få sina lyten blottade. Endast genom att sätta yxan till roten kan en samhällsskada bötas. Det är en modig och stark vilja Elsa Törne har, och hon har en säker och kraftig hand. Utan att blinka hugger hon till, hvarhelst en sjuk punkt kan skönjas. Och på så sätt har hon dragit fram i dagsljuset alla de många bristerna, försyndelserna mot den enklaste renlighet, som äfven vi andra, vi "som lefva på solsidan" stundligen göra oss saker till.

Men för att den "svenska smutsen" skall kunna förbytas till genomgående renhet, får ingen fuska. Och med manande ord vädjas i denna punkt till de svenska hemmens *alla* kvinnor, barndomens och ungdomens vårdarinnor. Ty det är slutligen i den bildade ungdomens händer dessa reformidéer läggas. Det är Elsa Törnes vackra gåfva till vårt uppväxande släkte — till alla dem, som skola uppbygga på renhetens grund, som skola skapa nya samhällen efter det gemensamma ansvarets norm, som skola genomföra den nationella samlingens stora pånyttfödelse.

Tro nu ej, att Elsa Törne är någon reformfantast, som utan vidare tror sig kunna bygga upp sina renhetslysande lyckoslott. Nej, på samma gång som hon är de ljusa idealens troende bärarinna, räknar hon med realiteter i sinningens namn. Och hon är den första att se svårigheterna, som möta hvarje samhällsreform, svårigheter med de djuprotade vanornas sega motspänstighet.

Men det är just vapnen, hvarmed hon vill bekämpa dessa hinder, som meddela så många andra tron på möjligheten af en seger

Nästan i ännu högre grad än i Solidar möter oss här den dådlusten inspirerande ande, som är nödvändig för att samla skaror.

Och det som Elsa Törne redan åstadkommit med sina böcker skulle jag vilja kalla ett stordåd. Ty har hon inte med dem väckt mångfaldiga sofvare ur lojhetens sömn? Att de äro yrvakna till en början efter så lång dvala, må ej förmenas dem! Och hon har väckt skam-

känslan till lif... Detta må jag säga är en god början! —

Då det här speciellt är för en kvinnlig läsekrets jag i korthet framlagt dessa konturer af ett rikt ämne jämte mitt personliga intryck däraf, kan jag ej finna en bättre och verkningfullare avslutning än ett utdrag ur "Renhet", där Elsa Törne på ett alldeles särskildt sätt vänder sitt tal till oss kvinnor, på samma gång som hon här gör gällande de stora egen-skaper, hon besitter som litterär kraft. — —

"Hvad kvinnan vill, vill Gud. — Men hvarför vill då icke kvinnan?"

Jag har känt några kvinnor med vilja. De reste sig som mäktiga jätteträd i skogen. Och när de skakade sina kronor, gick ett sus genom nejden, som fyller min själ med sång ännu ett kvarts sekel, sedan deras ben lagts att multna i grafvarna.

Jag kände en. Hon var en fattig komministerdotter, ung käck och glad. Hon gifte sig med en likaledes fattig skolpräst, och efter fyra år var hon änka med en treårig son och några tusen kronors skuld.

Hennes vänner och anförvanter rådde henne att göra sig urarfva, men hon svarade nej. — Det enda jag hädanefter kan göra för min make är att betala hans skulder, så att han slipper ligga som en stackare i grafven.

Den tiden funnos ännu inga utomordentliga vägar banade för den kvinnliga arbetskraften, men hon bröt sig en, som var originell för den tiden och skulle så varit äfven för vår. Hon blef forbonde och sådes-handlare. Från Siljans strand till Mälarens gick hennes väg på forlasset. I Västerås köpte hon råg och sålde i sin hembygd. Snart köpte hon hus och satte upp handel. Snart hade hon sex-åtta drängar i följte på sina spannmålsresor och äkte själf i tēten. Snart köpte hon smågårdar och egendomar här och där i sockenbyarna och byggde sig en herrgård så god som ett litet slott. Snart var hon den rikaste och mäktigaste i trakten och hade endast en medtäflare. Kanske de enades om makten så pass bra, just därför att de voro man och kvinna. Den som hade en af dem till beskyddare stod sig godt, den som hade båda kunde somna lugn och vakna trygg.

På äldre dagar blef hon advokat, sålde stämpelpapper, satte upp köpekontrakt och skref besvärinlagor åt bönderna i socknen. Hon var en karlaktar!

Och så som hon kunde samla dugande folk omkring sig. Hon hade en piga, som tog en tunna råg på sin rygg och vandrade på pinnstega med den till sådesloftet utan att pusta. Skrattande såg hon på, då drängarna sviktade under samma börda. — — —

Med sådana krafter kan något uträttas. Men hvad förmå vi med folk, som vika sig i knäna af skrämset och feighet och viljelöshet, då lurarne blåsa till strid mot murkna ideal och till kamp för det nya och ljusa och starka, som ännu endast finnes i alla deras medvetande, som våga att tro.

De starka, de glada, de skrattande kvinnorna, som taga plikten som en dans, hvar äro de? Fylken eder!

Det är sådana kvinnogestalter som skymta för vår syn, då vi drömma om ett kvinnornas århundrade. Det är sådana vi behöfva, men i tusendetalj, för att fullborda en nydaning, som samhället suckar efter.

Men hvem blåser lif i de snörda och svarfvade, som pipa för en fläkt och rodna för ett ord, men förlora sin lifskraft i kvalmiga drömmar? Hvem blåser lif, när viljan är så vek och tron så matt? När kvinnofötter trippa på gatstenarna, som vore de af glas, både fötter och stenar? När sunnan "blåser kall" och vär-solen "förlamar"? Där allting är så sjukt och svagt och endast grämelsern är stor och gigantisk?

Ack, kära mina systrar, om jag kunnat hålla mig för skratt, så hade jag för längesedan gråtit mitt blod bort i tårar öfver oss, vår litenhet och vår ynkliga svaghet. — Och hvem blåser lif, ger oss mærg, ger oss tro och förtröstan och heder?

Hvem bygger oss *kvinnornas sekel* opp? Hvem? Hvem af eder?" — — —

Så talar Elsa Törne till oss. Tapp så till öronen och bind ögonen väl för — den som kan!

MARIA RIECK-MÜLLER.

Glöm icke

Kvinnornas rösträttspetition!

LUZERNE

— Förmån vistelseort under sommaren. —
G: D HOTEL NATIONAL.
Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön. Rum från 4 kr. Ill. prospekt gratis.

TEATER-REKVISITA. AKVARELL AF CARL LARSSON.

HVAD MAN VILL HÖRA.

I ETT AF Iduns närmast föregående nummer skref jag under rubriken "Hvad man icke vill höra" ett litet kåseri, innehållande några jämförelser mellan Stockholm och Köbenhavn, hvilka tyvärr icke utföllo till vår förmån. Med anledning häraf har jag haft nöjet mottaga ett par vänligt förebrående bref, hvare man hemställt till mig, huruvida inte också Stockholm äger några företräden framför Köbenhavn. Jag skulle ha besvarat dem, äfven om icke vår vidtbereste vän "Mustafa" i ett Köbenhavns-bref till Dagens Nyheter nästan alltför starkt upphöjt den danska hufvudstaden på Stockholms bekostnad. Det är aldrig roligt att nödgas spotta i sin egen kål, och "Mustafa" har rätt i mycket, men då han framhåller köbenhavnskan såsom något efterföljansvärdt, så måste jag ge uttryck åt en motsatt uppfattning. Ty man skall nästan vara svensk för att ge henne företräde framför stockholmskan.

Till att börja med konsten att kläda sig. Hvar har "Mustafa" sina ögon, då han rekommenderar de danska damerna som mönster för de svenska? Hvar och en, som har sinne för kvinnlig klädsel, måste förvåna sig öfver att köbenhavnskan, som har så mycket vackert att välja på, så ofta väljer galet. Det hör till undantagen att på "Ströget" under promenadtiden möta en elegant och väl klädd kvinna. Hvarje människa har sina svagheter, och jag erfar alltid en känsla af obehag inför en tydlig brist på smak i den kvinnliga dräkten. Men på Köbenhavns gator är det vanligt att finna de mest härresande färgsammansättningar. Mörk klädning och grå eller eldröda strumpor — man blir rädd för fortsättningen.

Köbenhavnskan saknar "taille". Det är sällan

man ser en smärt, vacker midja. Hvad som skulle vara rundt, är alltför ofta bredt och platt. Ser man en elegant kvinna, som går väl och är väl klädd, så gissar man på en svenska — och man gissar nästan alltid rätt.

Jag vill knappast tala om de unga flickorna i "tonåren". De köbenhavnska backfischarna komma schasande som på en rutschbana, med hängande axlar och slängande armar. De äro ograciösa till ytterlighet och de älska att uppträda i den smaklösa hårfrisyr à la Cleo med illa flätade "rättsvansar" i nacken, som vi äfven stundom få se här hemma, men som om-tänksamma mödrar borde förbjuda. Det är inte alls "artistiskt". Det är i de flesta fall rätt och slätt fult.

Till sist: rökningen har erhållit en enorm utbredning bland det kvinnliga Köbenhavn. Man kan inte sitta på ett kafé eller en restaurant utan att se de unga damerna med cigaretten mellan läpparne. Af tio kvinnor röka åtta. De ha egna cigarettfodral eller röka ur sina kavaljerers. Gå på Industrikaféet en afton och ni skall få se! På hemresan från Köbenhavn hade vi sällskap med en finsk dam,

som gjort samma observation och som försäkrade, att köbenhavnskorna röka mera än ryskorna. Då kan man tänka sig!

Jag kan således lugna mina älskvärda brefskrifverskor med att äfven Stockholm har sina företräden.

THORE BLANCHE.

EN JÄTTEBRAND.

I MANNAMINNE har ej hufvudstaden hemsökts af en sådan eldsolycka som den, hvilken föregående vecka timade i husen 14, 16 och 9 Krukmakargatan, 16 A och 16 B Torkel Knutsongatan, 49 Hornsgatan och 29 Södermannagatan.

Stockholms brandkår utvecklade under kapten Svinhufvuds ledning ett synnerligen vackert släckningsarbete, hvilket renderade de käcka gossarne konungens tack, då han påföljande dag aflade ett besök å Johannes brandstation.

NAKEN MODELL. AKVARELL AF CARL LARSSON.

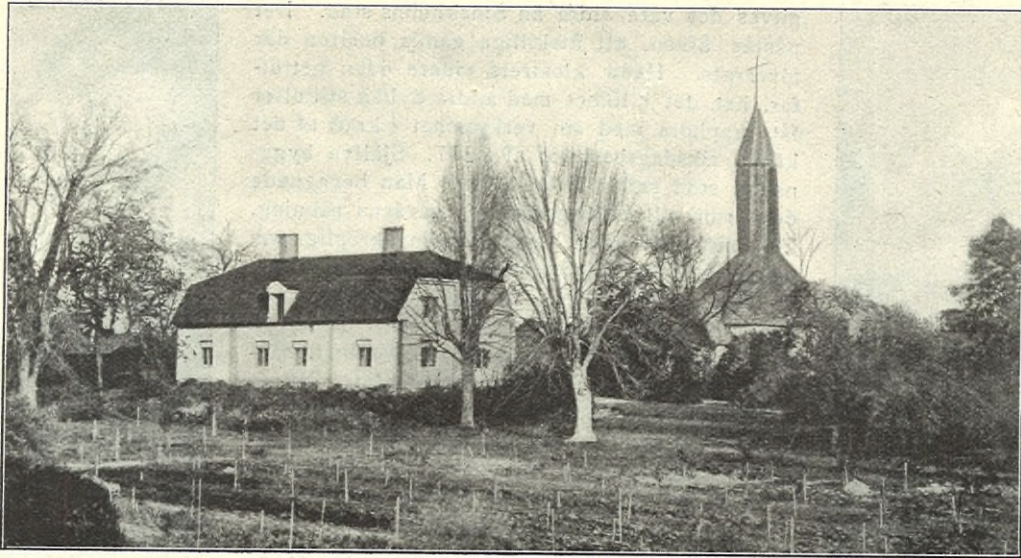
LAPPGOSSE, LOCKANDE RIPTUPPAR. OLJEMÅLNING AF JOHAN TIRÉN. ATELIER JÆGER FOTO..

FRÅN ETT AF VÅRA ÄLDSTA HERRESÄTEN.

EN STILLA SOMMAR-AFTON — det var den 25 juli 1903 — hördes vid det vid norra ändan af den uppländska sjön Temnaren belägna herresätet Aspånäs ett duktigt brak inifrån skogsparken.

Hvad hade väl nu hänt? Jo, en gammal ek där inne i skogen hade tröttnat vid lifvet och störtat omkull. Denna gång var det emellertid hvarken sågen eller yxan, dessa våra skogars vanliga fiender, som varit framme; deras hjälp behöfdes ej här, ja, icke ens stormvinden behöfde göra sig minsta omak med att lämna det gamla trädet den sista tjänsten. Det lade sig helt enkelt själf till hvila, när dess stund var inne. På dess dödsattest hade man endast att anteckna: ålderdomssvagheter.

Slutet kom ej såsom en öfverraskning. Sedan eken blott för några få år tillbaka burit sina sista löf, hade den på mer än ett sätt låtit förstå, att dess dagar snart skulle vara räknade. Den vida stammen var ihålig och murken; mer än ett stycke af densamma hade lossnat och fallit till marken; mången sådan bit hade äfven blifvit tillvaratagen och såsom minne hemförd af besökande på platsen. Vår

ASPÅNÄS HERREGÅRD I UPPLAND MED DEN GAMLA HOFKYRKAN.

ek hade nämligen under sin lefnadsdag blifvit mer uppmärksammas från människors sida än andra dess medsyskon. Ingen, som gästade Aspånäs gård, glömde att göra visit hos eken. Så hade eken också sin särskilda historia.

Dess historia går långt tillbaka i tiden, ja, det är med den alldeles som med folkens historia, den försvinner i sagans dunkel och skymning. Detta är ju ej heller att undra på. Många, många släkter hafva hunnit födas, lefva, verka och dö, sedan den dag Aspånäseken titade fram i denna värld. Sagan, som ju alltid vill ha något märkvärdigt att förtälja om de gamle, låter oss veta, att det en gång var

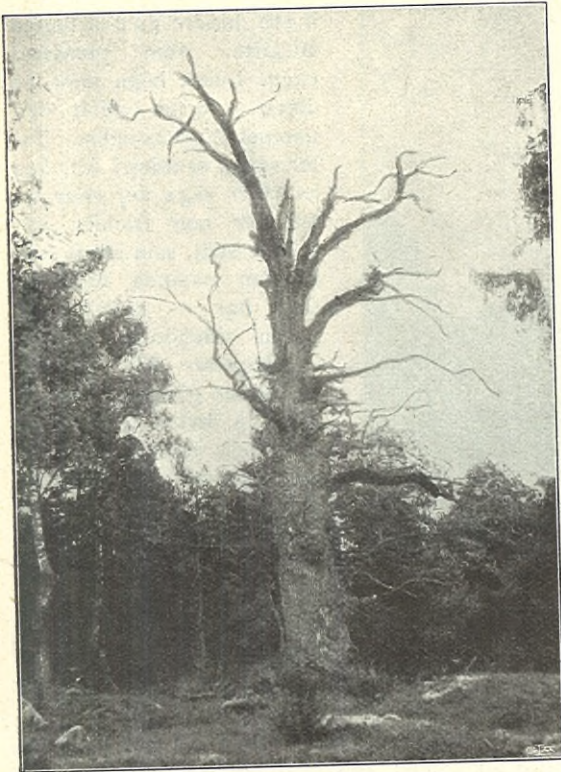
väl ett intet för den, som var van vid så långa vallfärder som hon.

Med sagans vackra tanke må det nu vara huru som helst, säkert är, att den åldriga eken för den, som kunnat fatta hennes språk, haft mycket att förtälja från svunna tider om många af landets stora och höga herrar, som den ene efter den andre ägt och bebott Aspånäs gård, och väl äfven mången gång sökt svalka och vederkvickelse under dess grenar. Det kan ju ha sitt intresse att höra ett och annat från detta gamla herresäte och dess forna ägare från flydda sju århundraden.

Aspånäs är ett af våra äldsta herresäten. En

FRÅN DEN STORA STOCKHOLMSBRANDEN PÅ SÖDER, HVARVID 8 STORA HUS SAMTIDIGT STODO I LÅGOR. ORIGINALTECKNING FÖR IDUN AF GUNNAR WIDHOLM.

BIRGITTAEKEN VID ASPNÄS.

gång i tiden ha medlemmarna af den så mäktiga folkungaätten varit ägare af gården. Vid midten af 1200-talet innehades den af riksrådet, riddaren och östgötalagmannen H. Bengt Minnisköld, som var sonson till Benedict Folkesson, hertig i Östergötland år 1130, och hans fru Uhlida, en konungadotter i Sverige af stenkilska grenen. Denne Bengt Minnisköld var i sitt andra äktenskap förenad med den fagra fru Sigrid, och deras dotter Ingeborg Minnisköld är det, som vi känna från vår historia såsom maka till riddaren och lagmannen öfver Uppland Birger Persson Brahe, boende å Finnsta gård i Roslagen i Uppland. I deras äktenskap föddes dottern Birgitta, kallad den heliga Birgitta. Om Birgitta veta vi, att hon vid blott 11 års ålder förlorade sin moder, och kom hon då, för att få den bästa uppfostran, till sin moster, som bodde å Askanäs eller Aspanäs i Östergötland. Det är ju icke omöjligt, att just denna namnlighet med vårt Aspnäs gifvit upphof åt den nyss nämnda folktron, att Birgitta skulle ha vistats å Aspnäs i Uppland och där en gång planterat den gamla eken.

Efter Bengt Minnisköld öfvertogs Aspnäs gård af hans måg Knut Jonsson Blå, äfven han riddare, riksråd och lagman i Östergötland samt sedermera, år 1330, drots i Sverige. Denne Knut Blå var sonson till den myndige jarlen Ivar Blå, som är oss välbekant från konung Valdemars konungaval, då han fällde de trotsiga orden: "Under den kappa jag bär skulle jag väl och kunna skaka fram en konung." Sedan ännu en herre af släkten Blå innehafte gården, kom den år 1356 i riddaren Magnus Gisslarssons ägo. Om honom talar ett gammalt pergamentsbref, som förr fanns på Aspnäs, men nu möjligen kan vara förvaradt i Gysinge bruks arkiv. Herr Magnus Gisslarsson var en af de 12 herrar, som konung Magnus år 1346 tillsatte till en konungsnämnd öfver Uppland, om hvilka herrar det hette, "att de skulle hafva fulla makt sanning i allom målom utleta, döma och rätta efter lag och uppbära häradsrätten af de saker, som där föllo samt vara tagne i Kongl. värjo och frid emot all missfyrn i ordom och gjerningom." I samma pergamentsbref få vi äfven flere upplysningar om det gamla kloster, som en gång stått på Aspnäs. Detta kloster säges hafva varit ett nunnekloster, och med afseende på dess ålder upp-

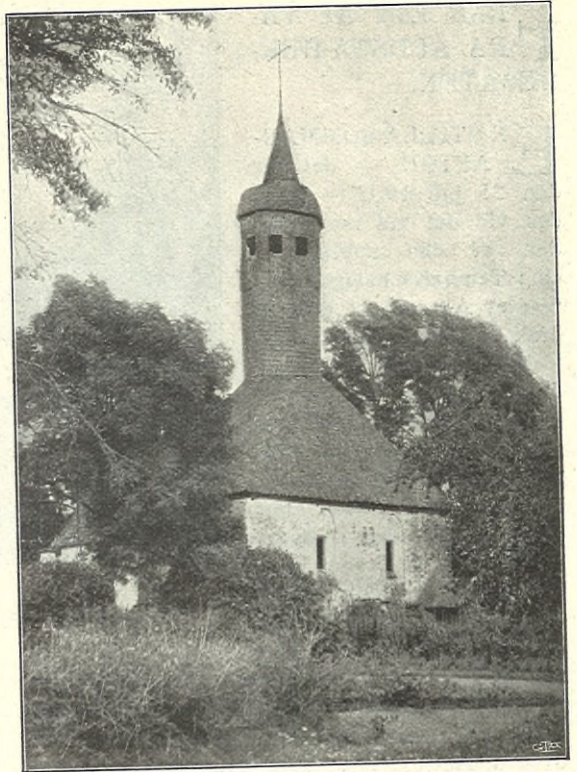
gifves det vara äldre än Stockholms stad. Det påstås äfven, att åtskilliga gamla beläten där förvarats. Hvad klostrets vidare öden beträffar, har det i likhet med andra dylika stiftelser fått upphöra med sin verksamhet i kraft af det kända riksdagsbeslutet af 1527. Själva byggnaden stod sedan länge kvar. Man begagnade dess rum till boningsrum för gårdens räkning. Till sist blef dock huset allt för skröpligt och måste såsom fallfärdigt rifvas åren 1718—1719.

Jämte klostret har Aspnäs äfven ägt och äger än en s. k. hofkyrka af sten. Ännu på 1700-talet hölls här söndaglig gudstjänst, kanske äfven under början af 1800-talet. Nu är emellertid det gamla templet mycket förfallet, men ej värre än att det kan återställas och än en gång blifva en liten vacker och hemtreflig landtkyrka. På väggarna i kyrkan ser man än i dag många rester af gamla målningar, hvilka härleda sig från år 1595. Någon gång under 1500-talet har kyrkan äfven hemsökts af en eldsvåda. Den sista större reparation af templet, man vet af, är från år 1738. Den gamla kyrkan har äfven ett torn, som sedan något årtionde tillbaka blifvit repareradt.

Men vi återgå till gårdens historia. Vid midten af 1400-talet omtalas en herr Sten Bengtsson såsom gårdens ägare. Hans husfru Anna Olaisdotter skall ha gifvit bort hela gården till Axel Pedersson Bragdes dotter Hillevi, hvilken var gift med riddaren och statsrådet H. Bengt Fadersson Sparre. Under Gustaf I:s dagar ägdes vidare Aspnäs af medlemmar af familjen Trolle, och från år 1551 omtalas ett byte, som stått på Aspnäs mellan herr Arvid Trolles trenne döttrar, hvarvid en af dessa, Anna Trolle, som var gift med herr Knut Haraldsson Soop och sedan med herr Lage Posse, bekom hela Aspnäs jämte 127 hemman, 3 mjölkvarnar och en tomt i Uppsala, den s. k. riddartomten. Posse-ätten blef sedan gammal på gården; ännu år 1630 bodde där en änkefru Karin Posse. Vid slutet af 1600-talet kom Aspnäs i en fru Sigrid Horns ägo, och genom köp öfvergick det sedan till en hofjägmästare Anders Schönberg, som i en gammal beskrifning öfver Västmanlands län af år 1754 omtalas såsom gårdens dåvarande ägare. Under senast flydda århundrade har Aspnäs under en

DET NYAFTÄCKTA ADLERSPARREMONUMENTET VID SOFIELUND I VÄRMLAND. LARSEN & EDVALL FOTO.

HOFKYRKAN VID ASPNÄS.

lång följd af år innehafts af Gysinge bruks aktiebolag. Under ledning af dess disponent, brukspatronen Benedicks, ha efter Temnarsjöns sänkning stora nyodlingsföretag utförts vid Aspnäs. Långa, raka vägar med träd planterade å ömse sidor löpa nu fram öfver de nyvunna fälten, och det hela företer särskildt under de böljande sädesfältens tid en vacker anblick. Flere hundratal af människor ha genom dessa odlingar fått sitt lefvebröd på denna plats. För några år sedan kom emellertid Aspnäs genom köp i nya händer, för att sedan snart åter säljas; till sist styckades det stora herresätet, så när som själfva hufvudgården, i många smärre gårdar. Denna förändring med Aspnäs tog sin början med år 1903 eller samma år, som eken föll. Det såg ju ut som hade den äldriga eken varit såsom en skyddande ängel för gården, den där höll allt tillsammans, så länge den fanns till. När den ej mera fanns, fanns ej heller mera det gamla Aspnäs.

N. E.

EN FOSTERLÄNSK MINNESFEST.

TILL MINNET AF Georg Adlersparre, som å gården Sofielund i Eda, Värmland, 1809 planlade den stora statshöfning, genom hvilken Sverige, utan att en droppe blod spilldes, räddades från undergång, aftäcktes nyligen å nämnda plats en minnessten.

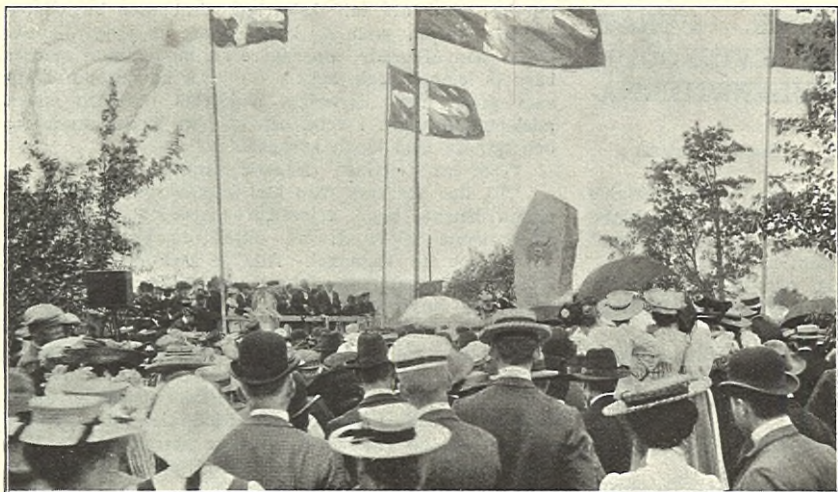
En stor skara människor, bortåt 3,000 personer, hade strömmat samman den vackra sammarsöndagen för att närvara vid aftäckningen, som inleddes med musik af Eda musikkår samt ett hälsningstal af handlande A. G. Hedenskog från Arvika. Det vore kärt, sade talaren, att så stora skaror svensksinnade män och kvinnor samlats för att fira minnet af en bland vårt lands store män, hvars lifsgärning utgör en maning till oss alla att utträtta hvad vi förmå för fosterlandet. Vidare erinrade han om, att värmländske odalmän under svett och möda fört dit den väldiga stenen till ett minne för samtid och eftervärld om det verk, Adlersparre där förberedde.

Invigningstalet hölls af öfverste C. O. Nordensvan, hvilken påvisade, huru svårt vi, som lefva under lyckligare förhållanden i ett land, som vi äga rätt att kalla vårt, ha att tänka oss de släkten, som haft att framläpa sitt lif i nöd och elände; som ofta sett kriget slå på gamla Sveriges portar och hvarje ögonblick befarat att se frukten af föregående släktens arbete förstörd. Också måste vi gå tillbaka så långt som till 1809 för att finna ett sådant förtvifladt läge. Man visste ej då, hvad slutet skulle bli. Dock fanns det män, som ej ryggade tillbaka för att sätta in lif och allt på uppgiften att rädda Sverige. För att hedra minnet af den person, som spelade hufvudrollen i detta befrielseverk, hade det monument rests, hvars täckelse talaren bjöd falla.

Under hurrarop och fanfarer blottades nu minnesmärket. Å det omkring nio alnar höga granitblocket

PAPPERSMÖNSTER

fullt tillförlitliga, erhållas omg. från oss till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre Kjolmonster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmonster 50 öre, Kappmonster 60 öre. Uppgif lifvidd, (omedelbart under armarne), midjevidd och kjollängd, erhåller Ni till Eder figur fullt passande mönster. Expedieras portofritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken el. postanvisning insändes till Iduns Mönsterafdelning, Drottninggat. 51, Sthlm

ÖFVERSTE NORDENSVAN BJUDER TÄCKELSET FALLA.

är anbringad en porträttmedaljong af Georg Adlersparre i brons, modellerad af Bror Sahlström efter medaljongen å monumentet i Myssjö i Jämtland, Adlersparres födelsebygd. Under medaljongen läses följande inskription: Georg Adlersparre planlade här vid Sofelund fäderneslandets räddning år 1809. Nere vid stenens fot läses: Värmländske män reste stenen år 1906.

HILDA ROSMAN. TILL SJUTTIOÅRS-DAGEN.

HON FÖDDES i Visby den 20 juli 1836. Fadern var sjökaptanen Johan Niklas Lyth, modern Anna Callander.

Inbäddadt i rosor och murgröna med St. Drottens mäktiga ruin som bakgrund låg föräldrahemmet, där makarnes fyra döttrar fostrades för de uppgifter, som den tiden ansågos uteslutande passa den unga kvinnan. Hos flickorna Lyth märktes dock tidigt anlag både för musik och diktning, anlag, hvilka likt källädror genomgå vissa gotländska släkter, däribland äfven den Lythska. Hos Hilda gjorde sig äfven ett starkt kunskapsbegär gällande, och hon förstod att tillägna sig en för hennes tid och förhållanden mindre vanlig boklig bildning. Född några årtionden senare, skulle hennes läslust kanske fört henne in på någon af de lärda banorna, nu blef hemmet den plats, inom hvilken och från hvilken hon kom att verka. År 1857 ingick hon äktenskap med filosofie doktor Oscar Rosman och som maka och moder blef hon i tillfälle att utveckla många af de rika själsegenskaper, som delvis ännu slumrade hos henne. Hon blef hemmets centralpunkt. God husmoder, förstod hon äfven att delta i sin makes arbete och sina barns lekar på ett sätt, som gaf åt det Rosmanska hemmet en såregen prägel af glädje och harmoni.

På hafva som Hilda Rosman känt behovet af att rätt förvalta sitt pund. Sin tacksamhet för den lycka, som kommit henne själf till del, har hon lagt i dagen genom sin omtanke om andras. I mån af att hennes plikter inom hemmet det medgifvit, har hon blifvit en verksam samhällsmedlem på olika områden för sociala, humanitära och filantropiska sträfvanden. Som ledamot af skolrådet, ordförande i Drottning Desiderias Arbetsskola, v. ordförande i Prinsessan Eugénies skyddsörening, ordförande och en af stiftarinnorna i Föreningen för understöd åt nödställda sjuka, stiftarinna och ordförande i Sällskapet U. D. (Utile Dulce) har hon nitiskt verkat inom Visby samhälle, tills hon för några år sedan afflyttade till hufvudstaden för att vara sina på fastlandet bosatta barn närmare. Änka sedan flere år tillbaka, är det i kretsen af barn och barnbarn hon den 20 dennes firar sjuttioårsdagen af sitt pliktuppfyllda och gagnande lif. Födelsestaden bevarar i tacksamt minne hennes gärning i det godas tjänst, de små i samhället välsigna henne.

Många af Iduns läsarinna, som ej känna Hilda Rosmans namn, hafva dock möjligen hört talas om eller närvarit vid någon af de härliga ruinfesterna under St. Lars eller S:ta Catharinas brustna tempelhalv. Initiativet till dessa fester har från början tagits af doktorinnan Rosman, och inkomsten för dem har gått till sällskapet U. D:s fond för älderstigna tjänarinnor. U. D. är den sista af de föreningar hon stiftat och därför hennes skötebarn. I från dess medlemmar gå nu till sjuttioårsdagen ett entusiastiskt tack för det stora hon velat, för det goda hon förmått.

—N.

»DOKTORINNAN».

(UR DET FÖRFLUTNA.*)

KÖLDEN HADE VINTERN igenom fört ett förskräckande regemente öfver landet och ännu på eftervintern höll den landsbygden i en obarmhärtig internering. Så svår var den, att boskapen understundom stod hvit af rim i sina bås och kättar; stackars sjuka och svaga människor kämpade för-gäfvos mot liemannen, ty vid denna tid fick han alltid hjälp utifrån — någonting fladdrande hvitt susade framåt genom den högstammiga storskogen, pustade på den sjuke — och han var förintad.

Snötyngd barrskog och frosthvit orörlighet famnade den stora gården Barlingsbo, hvilken annars regerades af rastlöshetens ande. Endast skenet från en ofantlig stockbrasa lekte genom det låga salsrummets små rutor ut öfver gårdsplanens snöbarrikader på hvar sin sida om en smal färdeväg, där en okränkthet hvithet var ensam om utrymmet.

Husfrun på Barlingsbo, Inga Laretta Endislov, en medelålders kvinna, fast och behärskad till utseende och väsen, trädde in i salen och började strax maka samman bränslot, hvarvid dess starkt uppflammande låga helt belyste den gamle herr Håkan, som med fäll om fötterna låg på långsoffan midt emot eldstaden.

Med ojämn gubbröst sporde hon fru Inga, om hon ej kunde bli med ro härinne, hon hade väl redan förkylt sig under allt sitt löpande ut och in en sådan bister dag som denna.

Fru Inga vidgick att hon frös och var trött därtill, och detta medgifvande förekom herr Håkan så märkligt, att han lade det på minnet.

Fru Inga ville spinna sig varm och flyttade den svartpolerade spinnrocken, nött af träget bruk, närmare eldstaden.

Medan rocken surrade doft under fru Ingas jämna trampning och herr Håkan med välbehag sög på sin långpipa, tätnade skymningen kring Barlingsbo, kylan skärptes, och herr Håkan, som kände hur temperaturen i rummet sjönk, drog upp fällen omkring sig allt mer och mer.

Husmodern satt tyst enligt sin vana. En gång flög hennes blick kring salen med ett uttryck af välbehag. Det rum, som spiseelden belyste, var rikt på prydnadsföremål — bonader, knypplad stass, sölfstop och snidade kannor m. m. — och en stor del af dessa voro tacksamhetens gåfvor till fru Inga, hela ortens högt betrodde läkarinna.

Om Barlingsbo sades, att där gick en ständig springflod af stråfsamhet mellan visthus och väfkammare, att bruset af arbete aldrig hörde upp mellan marker och logar. Den gamle herr Håkan hade det godt på älderdomen med sin ännu kraftfulla, ståtliga hustru, en oöfverträffad gårdsfogde, för hvilken rättare och torpare bugade djupare än för husbonden — det var ju icke han, utan hon, som höll arbetets hjul i ständig drift. Därtill var hon en omsorgsfull mor för sex barn och slutligen tillhandahöll hon i sitt husapotek idel verkamma droger och bestod de kringgränsande socknarnas sjuka en kostnadsfri och efter allmänna meningens ofelbar läkarhjälp.

Begynnande bröstsjuka botade hon med dekokt på islandsmossa. För vattsot visste hon råd, liksom för frossan, älтан, onda bettet och alla slag af yttre skador. Hundradetal bleksiktiga ungdomar hade återfått rödletta kinder genom hennes järnfilspånspulver med socker och anis. Den utsträfvade prästrun i Bara och många, många nedbrutna bondhustrur hade återvunnit sina krafter tack vare "doktorinnans" medicin — eller kanske egentligen därför, att doktorinnan tilltvingat dem sängliggande och ro en rundlig tid och skaffat dem sömnens välsignelse.

Hög och stark syntes "doktorinnan" ofta till häst ute på vägar och stigar, vördnadsfullt hälsad, men aldrig häjdad af mötande. Man visste ju, att hon ofta red i kapp med döden.

Doktorinnans tid var dyrbar året om. Alltid hade hon jäktet bakom sig och var i rörelse, att icke i stillheten en dörr måtte lämnas öppen någonstades för tankar, som icke fingro komma, som skulle stängas ute.

Man sade, att hon var sträng, om ock god. Den som är sträng mot sig själf, fördrar kanske också något af andra. Söner och döttrar sågo upp till mor som till något aflägsset, stort. Styfsonen Johan hade efter faderns giftermål hållit sig borta från fäderneshemmet många år å rad. Slutligen kom han en dag för att

* Se skissen med denna rubrik i Idun n:r 31 för i fjol.

Mälar-Restauranten

är

Stockholms mest moderna Restaurant.

Vidsträckt, härlig utsikt öfver Stockholm och Mälaren.

Utsökt franskt och svenskt kök.

Väl lagrade viner (dir. importerade).

Riks 99 26. Allm. 98 51.

visa sin brud. Sedan dess hade ånyo många år förgått utan återseende.

Kanske hade fru Inga genom öfverdrifvet hvardagsligt sökt kufva det unga hjärtats upproriska envishet att vilja minnas, hvad det borde glömma. Då händerna våldsamt taga fatt i arbetet, förrådas smärtans skälfnings på djupet icke så lätt. Så hade väl vanans värde så småningom uppstått och blifvit rofast. Men hvardagssläp i plikt känslans beständiga skugga, kommer det icke väsendets knapp att falna i stället för att slå ut?

Ingen med förhållandet obekant, som nu såg den myndiga fru Inga Endislov, skulle ha menat, att hon var den Inga Laretta Wendelin, som en gång med sin milda ljuflighet fyllde huset och gården liksom med rosendoft.

Kanske gingo fru Ingas egna tankar i denna riktning, medan hon jämnt och stilla trampade sin rock och drog ut ett fint garn ur de ullkardor, som likt ljusa molntappar flockade sig på bordet bredvid henne.

Herr Håkan började emellertid utan yttre anledning att orda om sonen Johan, hvars befordran till biskopstolen i X. var att emotte. Med berättigad fadersstolthet och med åldringens benägenhet för omsäningar bredde han ut sig om och omigen öfver sin förstföddes undersamt snabba karriär. Kongliga majestäts personliga bevägenhet hade ju gjort sitt till och dödens oförmodade skördar sitt, men sonens egna meriter skulle i alla fall ha fört honom lika långt, ja, lika långt...

Fru Inga smålog lätt. Att hon gått förlustig biskopinnerangen gick henne ej till sinnes. Men var det icke någonting annat oändligen dyrbart hon gått miste om? Hon kände smärtor i bröstet och hörde upp med sin spånad. Men herr Håkan märkte intet, utan fortfor att tala: han ville nu med bibelns gamle Simeon "gärna dö", sedan han...

Ett häftigt bultande på förstugudörren kom den klanglösa stämmans flöde att tvärt sina. Fru Inga reste sig hastigt från spinnrocken och trädde ut i förstugan, där en halft öfverisad mansperson i korta ord förklarade, att doktorinnans hjälp var nödig för att rädda lifvet på hustrun i Tofvatorp, som låg i barnsnöd.

Herr Håkan protesterade. I denna köld skulle fru Inga förfrysa både händer och fötter. Det var omänskligt begära, att en kvinna skulle ge sig ut en kväll sådan som denna.

"Jag behöfs, dit jag kommer," var allt hvad doktorinnan gaf till svar.

I förd fårskinnspele och lufva och med "doktors-tygen" i en väska på armen, stod hon snart ute på förstugutrappan. Van ryttarinna, kom hon fort i sadeln, grep tyglarna och satte gångaren i traf.

Det blef en färd genom skogen på så godt som obanade stigar, där blott den på platsen bofaste kunde taga sig fram.

"Doktorinnan" kände hvart klippblock och hvar glänta och färdades snabbt utan att villa sig, till skogstorpets på slutningen, där för tillfället jämmern och kölden nappades om herraväldet.

Hvilken syn där mötte! På husets huggkubb ett säll och däri på ett fårskinns — tre nyfödda människobarn, som med svaga rörelser läto först, att de kräfde något af någon. Stockeldens slickande tungor nådde utanför härdens och denna värme var den enda, som hälsade de till lifvet ankomna. Utan medvetande låg modern på den orreda bädden, fadern stod midt på golfvet med knäppta händer, liksom kufvad af allt för mycket på en gång.

"Underligen har Herren välsignat oss, nådig doktorinna," yttrade han med skälvande röst.

Rådlig och snar arbetade fru Inga i timal med att lindra den nöd, som här tedde sig i så många former. Därpå befälde hon fram dopvatten — här var ingen tid att spilla.

Mannen kastade grötpannan på elden och slog i en skytt vatten, doktorinnan letade själf fram en tennskål ur väggskåpet och tog psalmboken ur sin pålsficka. Grannens kallades in midt i natten, och de små

IDUNS MODELLKATALOG.

I alla boklädor och hos alla Iduns kommissionärer; pris 50 öre.

Expeditas äfven direkt från Iduns expedition till alla platser där återförsäljare icke finnes, om 50 öre insändes i postavisning. Pappersmönster till alla i katalogen förekommande modeller erhållas till billigt pris från Iduns *Mönsterafdelning, Stockholm.*

Dock — tänkte jungfru Lisbeth med små kvinnors vanliga själf tillit — torde det varit bättre, om Sophie Ottosdotter handterat rock och nål lika fliteligen som sin penna, men det hon spann var blott släktrönikors brokiga härfva och det hon sydde endast tankarnas söm. Slikt samlade intet i ladorna. Hon ville likväl ej lägga sten på börda. Och hennes dom skulle hellre fria än fälla; därför hade hon i dag tegat till Eilers tal om lärda fruntimmers gagnlösa vandel och först svarat, när han förmenade, att Sophie Ottosdotter fört en kärlekshandel, hvilken icke anstode en blygsint kvinna. Hur hade hon ej lämnat gård och hus och uppväxande son och dragit omkring i fjärran länder, som en osalig skugga förföljande Erik Lange.

Då hade Lisbeth infallit, och detta hade hon nu själf förnöjelse af:

“Är det så, att den trohet och kärlek, som mäktar ge sig helt, skall klandras och få belackare, är det sanerligen illa bevändt med känslsamhet och dygd. Och I vet förvisso, Eiler, att vår oss älskliga fränka endast i äldste afsikt och mot sin egen välfärd följt herr Erik Lange.”

Efter de orden hade hon rusat upp på kammaren, och där höll hon alltjämt med skälvtvande fingrar i det styfva pappersarket, hvarpå Erik Lange själf skrifvit:

“Min ganska vänliga hälsning nu och alltid försänd med vår Herre! Käre Eiler! Betackar jag Eder gärna för all ära och allt godt som i mig gjort och bevisat hafver, hvilket jag alltid gärna vill förskylla med hvad godt i min ringa makt står.

Käre Eiler! Gifver jag Eder vänligen tillkänna, att jag aktar i den heliga Trefaldighets namn äkta ärlig och välbyrdig fru Sophie Brahe till Eriksholm nästa söndag efter S:t Gregorii dag, som är den 14 Martii nu förstkommande. Är därför min vänliga bön till Eder, att I ville göra Eder det omaket att komma till Eckernförde lördagen den 20 Martii och sedan göra Eder glad med mig och flere våra goda vänner, som jag hoppas då måtte varda församlade här. Det förskyller jag alltid gärna uti slik och annan måtto. Härmed Eder den allsmäktige Gud befallandes.

Eckernförde den 9 Martij Anno 1602.

Erik Lange.
Manu propria.”

Hvad hans stil var vacklande och osäker, och hvad hela dokumentet i sin häfdvunna form hade föga af äkta glädje. Hon tyckte synd om de stackars oskyldiga bokstäfverna, hvilka tvungos att marschera ut som förtrupper för den stundande faran.

Hur hade ej Eiler förtäljt, att Erik Lange, utarmad och i gäld till halft Nordtyskland, kommit till Sophie Brahe i Bremen, legat sjuk där i kallfeber och sedan, när han tillfrisknat, följt henne till den lilla staden vid en vik af Östersjön, där de hyrt sig en anspråkslös gård samt nu skulle hålla bröllop.

Hur galet och hufvudlöst herr Eiler än funnit detta, hade dock hans goda hjärta förmått honom föreslå, att han med alla de sina skulle öfvervara denna fest, då de ändå snarliga skulle färdas hemåt. Omvägen blefve ej så besvärlig, och han visste, att de skulle göra sin fränka stor glädje med ett besök.

Både Anna och Birgitta hade genast svarat ja, men Lisbeth först efter någon tvekan. Och så hade det blifvit bestämdt, att de alla skulle resa till Sophie Brahes och Erik Langes bröllop.

Fru Anna hade tagit jungfru Birgitta med sig i handkammare och visthusbod för att genast begynna med nedpackande af den rika förningen. Hon visste full väl, att Sophie Ottosdotter förstod föga af sådant, och det kunde skett, att hon förgätit hela bröllopsmåltiden för sina evinnerliga släktrönikor. Birgitta, som själf var en ifrig och skicklig släktriboksförfattarinna, log åt systemens farhågor, men sade, att det väl icke vore att frukta på en sådan dag, men törhända att skaffekammaren blifvit tom trots alla ansträngningar att fylla den.

Eiler Brokkenhuus och alla hans hulda fruntimmer begäfvos sig i god tid till Eckernförde och blefvo så välkomnade, som hade de varit brudens egna syskon, men de många ömma och hjärtliga hälsningarne drunknade snart i de praktiska bestyren. Det var redan fredag, och således hög tid att begynna tillrustningarna.

Fru Anna sade sina systrar, att hon aldrig tillförene sett ett så armt brölloppshus. Ingen tycktes ha tänkt på att kläda här. Väggarne voro nakna som i tarfligaste hvardagslag, och ingen himmel ens var uppsatt till brudparets ära.

Sophie hade icke någon ‘kläderska’, och själf ägde hon ej en enda våd eller bonad att smycka kammaren med. Hon hade lett så sorgetungt, när hon sagt:

“Det vållar mig minsta men att se nakenheten på väggarna; jag vet, hvar den smärtar mig mera.”

Och fru Anna hade fått veta, att Eriks hofkläder voro pantsatta, så att han nödgades stå brudgum i slitna pöshosor och blanknött tröja.

Jungfru Lisbeth sade genast:

“Här är min guldsked och min kedja, mina pärlskor och allt af guld och silfver, jag äger i min pung! Tag det och lös panten.”

Fru Anna nickade bifallande.

“Det skall jag,” sade hon enkelt.

Birgitta tog också af sin kedja.

“Låt äfven denna tjäna dem, hjärtesystrar!”

Fru Anna samlade dyrbarheterna i sitt silkesbroderade förkläde.

“Det var väl vi kommo hit,” sade hon, “i natt få vi sprätta lifvet af min svarta sammetsklädnings och sy det fast vid Sophie Ottosdotters kjol. Hon har allenast densamma, och där är så stora hål på ärmarna, att mina fingrar kunna gå igenom dem. Det är ingen brudstass. Ett par af mina strumpor måste jag också fly henne, hennes ha hvarken häl eller tå, och likaväl har hon ej tänkt på att i tid sätta en nål till dem.”

De tre systrarna styrde och ställde ifrigt med allt, och de uppmuntrade med vänliga ord det nedslagna och sjukliga brudparet.

Sophie led af det onda i sin sida och kunde endast med svårighet röra sig. Hon anförtrodde jungfru Birgitta, att de ej tänkt hålla bröllop nu, om det ej varit för den skull, att Erik Lange skulle följa henne till Pfeffersbad strax därefter. Hon vågade ej allena draga så långt.

“Så det var i sanning anledningen till att vi gjorde detta,” tillade hon, “eljes hade jag väl låtit det stå hän ännu som det har gjort i tolf år, tills Erik företagit en resa nedåt Tyskland. För tre veckor sedan visste vi icke själfva, att vi skulle giftas. Ack, så vitt har det gått, att det måste vara någon tvingande orsak, som skall bringa oss samman, men jag förtryter, att jag inte gjorde det för tio år sedan, innan Erik drog ut till Tyskland, då hade vi törhända icke lidit så svåra. Dock, jag hoppas med Guds hjälp, att allting skall blifva godt. Jag har insett, att jag måste vara med Erik och råda för mångt och mycket. Ju längre han var borta från mig, desto djupare satte han sig fast i sumpen, och jag visste svarliga väl, att jag aldrig öfvergaf honom; det var därför bäst, att jag var med honom — hade jag förstått det förr!”

Hennes hand hade glidit öfver det gråsprängda håret, som ej helt och hållet doldes under den lilla mössan, och hon suckade tungt.

Erik Lange gaf ingen sitt förtroende och deltog endast förstördt i de inbudna herremännens samtal.

Om jungfru Lisbeth ej vetat, det var han, skulle hon näppeligen i denna skröpliga, böjda gestalt med det tårda, gråhvita ansiktet och de liksom utlocknade ögonen kunnat igenkänna den eldige, lysande och eleganta jutske ädling, som en gång tändt hennes unga hjärta i brand.

Blott en gång vände han sig till henne och frågade med sin låga, trötta röst:

“Har jag icke sett eder förr, jungfru Bille?”

“Jo, för tolf år sedan på Hven.”

Och hon hade sett hans dystra drag plötsligt lysas upp af ett leende.

“Å, den gången, när bekymren endast voro minutlånga gäster och lifvet hade sommar dagar efter frostnätterna.”

“I kan vänta eder sommar igen, herr Erik.”

“Man väntar den ej, sedan alla blomster vissnat, ädla jungfru. Vill I höra ett vist ord, som gäller för hela lifvet — ja, det enda bestående: ‘Nec amor, nec opes, sola artis sceptris perennant.’”

Hon skakade på hufvudet.

“Jag är så föga lärd”, sade hon, “att jag icke klart fattar edert latin, men är meningen så att tyda, att kärleken icke skulle ha bestånd och värde, tror jag I tager fel, Erik Lange. I har på eder led mött en kärlek så stark, att den mäktat uppoffra allt: både vetenskaper, prakt och rikedom. Är det eder icke bevis nog?”

Han hade tyst gått ifrån henne och bort till Sophie, hvilkens händer han kysste, och så storsint var Lisbeth Bille, att hon med förnöjelse åsåg verkan af sina ord.

Hur hon sedan genom sin tjänstepiga i Eckernförde fick ihopsamladt både flamska bänkynevar, silkesdynevar, silkesdukar, sömmade med svanor och stjärnor, tapeter, vapenprydd silkeshimmel samt tenntallrikar, fat, kannor, bågare och skinande ljusstakar, visste hon knappt själf; men sent på kvällen var det lilla husets största kammare full af dyrbara och sköna föremål, som väl ägnade sig till slik en fest.

I daggroningen steg Lisbeth upp, och med hjälp af tjänstefolket klädde hon med mjuka, färgrika bonader, hyenden och dukar, och hon satte upp brudhimmelen med särskild omsorg. Hennes händer smekte det lena sidenet och hennes kind strök sig en sekund i fåvitsk önskan mot dess gyllene bård, men plötsligt släppte hon den rasslande, guldfransade uppstofferingen, och med hufvudet andaktsfullt böjdt och änderna knäppta, hviskade hon:

“Herre Gud i himmelrik, näps alla mina syndiga tankar och gif mig hjärtats sannaste böner till gagn för Erik Lange och hans brud!”

Fru Anna Bille skulle reda bruden, och hon hade för den skull tagit många smycken med, men de, som ej voro arfvegods i familjen, hade ju måst sättas ut som pant för att förskaffa Sophie Ottosdotter något penningar, dock fanns det nog af ädla stenar och vattenklara pärlor kvar, och hon lofvade sig, att hon skulle framtrölla en ståtlig brud, som väl vore värd att visa sig för de nyfikna, hvilka säkerligen här som annorstädes trängdes kring ett brölloppshus.

IDEOL,

Svenskt patent N:r 20,215,

bästa konserveringsmedel för sylt och saft. Fullkomligt oskadligt. Fabrikationen under kontroll af uppfinnaren professor Lagerheim. Bruksanvisning åtföljer hvarje paket. Försäljes i parti af

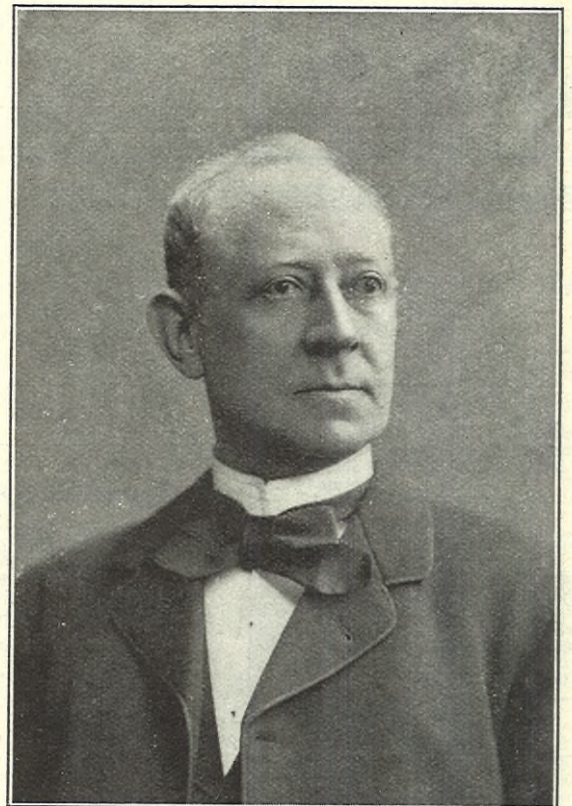
Hyllin & C:os Fabriks-Aktiebolag.
Stockholm.

Underligt var det ock att se, hur hjälpsamma och välvilliga många i staden med ens blefvo. De hade icke sport, att det nådiga herrskapet så snart skulle hålla bröllop. De hade vetat så föga om främlingen i härberget, den mörke tyste herr Erik, och ej stort mera om den blida, ädelborna danska frun, som nyligen dragit in i deras stad och hyrt gård där. Men nu ville de då förinna dem all lycka och glädje.

En gammal kvinna, som fått några “kosteliga tulli-pänrötter” af fru Sophie, kom med förning: två kacklande höns och en stor smörklimp. “Lickre mäktar en inte,” sade hon nigande.

(Forts.)

TEATER OCH MUSIK.

FERDINAND THEGERSTRÖM.

EN ÅTTIOÅRING.

EN AKTAD konstnärsveteran från svunna teatertider, premieraktören *Ferdinand Thegerström*, fyller den 20 dennes 80 år.

Då konstnären en februariafton för cirka 6½ år sedan hade sin afskedsrecett å K. teatern som Egeus i Shakespeares “En midsommarnattsdröm”, ägnade vi hans mångåriga konstnärliga arbete en kortare skildring, till hvilken vi nu hänvisa. Se Idun nr 6, 1900.

Den nya publikgenerationen torde endast kunna ha ett odecideradt minne af Ferdinand Thegerströms ärliga och linjefasta konst, men de äldre minnas honom väl och sända den vördade gamle på hans 81:sta födelsedag ett varmt tack för hvad han skänkt under tränga arbetsår på scentiljorna och en hjärtlig tillönskan om en lugn och ljus lefnadsafton.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:R 29 (1020)

TORSDAGEN DEN 19 JULI 1906

19:DE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR:
IDUN, VANLIGA UPPLAGAN KR. 6:50
IDUN, PRAKTUPPLAGAN > 8:—
IDUN, BIBELUPPLAGAN > 11:50
IDUNS MODETIDNING..... > 2:—
LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

UTGIFNINGSTID:
HVARJE TORSDAG.
ANNONS-PRIS:
25 ÖRE PR MM. FÖRE,
20 ÖRE EFTER TEXTEN.
FÖR UTL. ANNONSER 40 ÖRE.

HUFVUDREDAKTÖR o. UTGIFVARE:
FRITHIOF HELLBERG.
MOTTAGN.-T. KL. 2-3. ALLM. 402, RIKS 86 60.

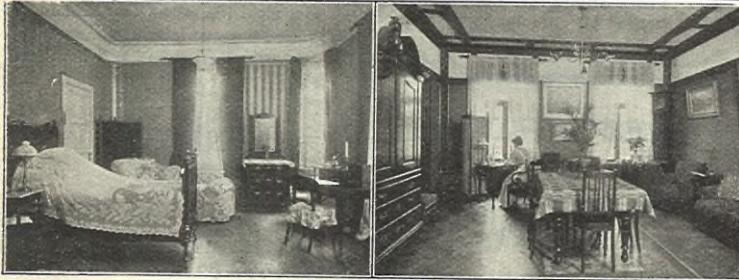
BITRÄDANDE REDAKTÖRER:
J. NORDLING o. E. HÖGMAN.

BYRÅ:
51 DROTTNINGGATAN 51.
REDAKTIONEN KL. 10-4.
EXPEDITIONEN KL. 9-5.
ANNONSKONTORET 9-5.
ALLM. TEL. 61 47. RIKS 16 46.

ALLA SKRIFVELSER I REDAK-
TIONSÅNGELÄGENHETER BÖRA SÄNDAS
TILL IDUNS REDAKTION, EJ TILL
NÅGON RED.-MEDLEM PERSONLIGEN.
REDAKTIONSTELEFONER: ALLM.
98 03, RIKS- 16 46.

NORDISKA MÖBLERINGS-AKT.-BOL.

MALMÖ • STOCKHOLM • GÖTEBORG
18 Birger Jarlsgatan 18
är Sveriges största affär inom branschen.

Nanny Hårds af Segerstad Sjukhem
Sibyllegatan 46-48.
Rikstel. 88 44. Allm. tel. 99 44.

Nytt! **Nytt!**

Äggkonserveringsmedlet LAVA
bör ej saknas i något hushåll. Försäl-
jes i flaskor à 50 öre mot efterkräft eller
förut insänd likvid från Granbergsdals
Hönsgårdar, adr.: Granbergsdal.
Obs.! Nutidens bästa äggkonserveringsmedel. Obs.!

Moraklockor
tillverkas och
försäljas af
Joh. Mattson,
Mora.

Tillerkända 1:sta
pris v. hemsjöld-
utställningen i
Mora 1905.

Saftflaskor

med slipade glasproppar (Strandh's
patent).

Lufttätt tillslutning utan hartzning eller
gummiringar.

Renligt • Bekvämt • Hygieniskt

Mycket omtyckta. Begär prisuppgift från
N. PRAWITZ, Malmö.
Rikstel. 510.

Nytt! **Nytt!**

'Säkerhetskaffelocket'

Största nyhet för köket! Hindrar öfver-
kokning! Passar för alla kaffepannor!
Kostar endast 80 öre. Finnes öfverallt.
I parti från

Industriol. **GOTTF. THORSSIN & Co.**
19 A Torsgatan, Stockholm.
Rikstel. 4. Telegr.-adr. Thorssinkomp.

FÖRTAPPAD

En fallen kvinnas dagbok,
utgifven af
Margarete Böhme.

Andra upplagan har i dessa dagar
utkommit. Pris 3 kr.

»Griper med oemotståndlig makt»

»Anbefalles åt alla vuxna, tänkande
män och kvinnor.»

»Ett uppskakande mänskligt dokument.»

»Tillhör icke blott vår tids sedehisto-
ria, utan framför allt litteraturen.»

»En bok som alla måste läsa.»

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

Barnängens Vademecum.

OBS.! Bland alla munvatten
på hygieniska utställningen i Grand
Palais, Paris 1902, var Vademecum
det enda, som erhöll högsta pris,
Guldmedalj, i sin egenskap af »an-
tiseptiskt munvatten».

Barnängens Tekniska Fabrik,
H. M. Konungens Hofleverantör.

Köttextraktet BONIT

i flytande och fast form
samt i kapslar

rekommenderas.

**BÄST
ÄR**

**EKSTROMS
JÄSTMJÖL**
ÖREBRO KEM-TEKN.-FABRIK.

Blomsterlökar

från C. G. Van Tubergen J:or i Haarlem.

Årets katalog nu utkommen o. erhålles
genom Jean O. Erikson & Co. Göteborg.

Obs.! Franska snörlöfsömmen-
riet i Stockholm är flyt-
tadt till Norrmalmstorg
n:r 1, en trappa upp i
rymlig och väl belägen lokal. Begär prospekt.

Snöhvita
ka o. rena
järn- och
erhållas
nom an-
af **HOLST**

**Kraftskur-
GUBBEN**

Pris 10 öre.

VALBARGADE MÄNNISKOR, gör en
välgärning och upptag min lilla »Curt»
3 1/2 år gammal som eget barn. Han är
frisk och rar och i behof utaf ett
godt hem, hvilket jag aldrig kan gifva
honom. Svar snarast möjligt till »Fattig
moder», Iduns exp.

FÖRNÄMSTA MARGARIN

Arboga Margarinfabriks
högsta märke.

UNDER
JUNI, JULI OCH AUGUSTI
ÄR
IDUNS EXPEDITION
ÖPPEN
LÖRDAGAR KL. 9 F. M.—3 E. M.,
ÖFRIGA HVAR DAGAR KL. 9 F. M.—5 E. M.

Iduns Modellkatalog n:r 3

för sommaren utkommen

med rikhaltigaste och modernaste urval för säsongen.
Expedieras direkt från Iduns expedition till alla platser där åter-
försäljare icke finnas, om 50 öre insändes i postanvisning. Pappers-
monster till alla i katalogen förekl. modeller erhållas till billigt pris
från Iduns Mönsterafdelning, Stockholm.

Strengnäs Hushållsskola.

Ny kurs börjar den 1 september. Prospekt, referenser och upplysningar
genom Fru M. Braune, Strengnäs.

DEN FRISKASTE och Angenämaste är F. Paulis ELECTA Eau de Cologne

Ser ut
så här

Köp Schweizer-Siden!

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt eller
kulört från 90 öre till 13 Kr. metern.
Specialité: **sidentyger** till **sällskaps-, brud-,
bal- och promenadtoiletter** samt till **blusar,
foder m. m.**
Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger, **direkt
till privatpersoner** och sända dem **tull- och porto-
fritt** till bostaden.
**Schweizer & Co., Luzern, S 3, (Schweiz),
Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.**

Doktor A. Kjellbergs Kurser
i Massage och Sjukgymnastik.
Okt. till Maj. Maj till Okt.
Prospekt. Stockholm, Mäster-Samuels-
gatan 70, 2 tr.

D:r Kleens
(ett-åriga) kurs för damer i
Massage och Sjukgymnastik
börjar måndagen den 1 okt. kl. 11 f. m.
N:o 15 Klara södra Kyrkogata, 2 tr. upp.
OBS! Prospekt begäres helst under
adress Saltsjöbaden.

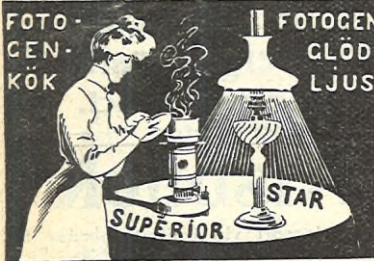
D:r med. Leo Klemperer.
Karlsbad (Böhmen). Parkstrasse hus
»Wettin». Mottagningsstid kl. 7-9, 3-5.

Doktor J. Arvedsons Kurs
i Sjukgymnastik. Massage och
Pedagogisk Gymnastik,
medför enligt kongl. maj:ts medgifvande
samma kompetens o. rättigheter som en
kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran genom D:r J.
Arvedson, adr. Strömsbyrg, Stockholm.

Nya och moderna metoder och apparater
uti min
Ansiktsbehandling
(enl. Läkaresystem).
Manicure (handens försköning).
Pedicure (fotbehandling).
Borttagande af generande hårväxt.
Mottagn. hvard. 12-3, annan tid säkr-
rast pr beställn. Tel. Österm. 1414.
Fröken T. Arvidson.
Grefteuregatan 34 B (nära Linnég.)
Öppet äfven under sommaren.
(Spåravn till Linnégatan.)
OBS! Studerat o. praktiserat in- o. utoml.
Denna ansiktsbehandling skiljer sig
mycket från de förut här existerande
metoderna. — Behåll annonsen!

Fröken Märta Undén,
Praktiserande Barnmorska,
adress: Karlstad. Riktst. 42 — till 1 sept.
677 a. Antager äfven patienter på an-
dra platser. Språkkunnig.

Reumatisk värk
botas eller stillas! — Ljumsbräck och
Åderbräck läkas! Svaga nerver behand-
las medelst kraftiga elektriska appa-
rater. Sänd porto jämte beskrifning
på sjukdomen. Diskr. naturl.
Jean Thonérfelth, Burseryd.

Fotogenköket Superior
är effektivaste veckök i världen. En-
ligt materialprofningsanstaltens intyg
uppkokas nämligen en liter vatten på
6 min. 40 sek. Kostnaden här för är en-
dast 1/3 öre, alltså billigare än eldning
med ved eller gas. Osar ej, ryker ej,
utvecklar ej, såsom lysgasen, för växter
giftiga förbränningsprodukter. Kan
äfven användas som kamin.

Fotogenglödljusbrännaren
Star 2
lämnar ett härligt, hvitt ljus tre till
fyra gånger starkare än vanliga brän-
nare. Ljuset öfverträffar i effekt och
prisbillighet till och med elektrisk be-
lysning. Denna brännare är den enda
af svenskt fabrikerat och utmärker sig
framför konkurrerande utländska brän-
nare genom sin enkelhet, lättskötthet,
tillförlitlighet och sina starka glödnät.
Pris för hvardera kr. 6. Levereras
till landsorten mot efterkräf emballage
och fraktfritt för Kr. 6,75. Prospekt
gratis. Återförsäljare antagas.

Aktiebolaget Petroleumglöd,
Stockholm.
Mästersamuelsgatan 21.

Rudholms Kakelfabrik
Norrköping.
Enkla och dekorativa kakel-
ugnar i modern smakriktning.
Ill. priskurant på begäran.

Gustaf Piehls Bryggeri-A.-B.
Stockholm 66 Götgatan 66 Stockholm
rekommenderar sina tillverkningar af:
Lager-Öl, Lager-Dricka
Pilsner-Öl, Iskällar-Dricka
samt sasom specialitet:
Pilsner-Dricka
Allm. telef. 3656. Rikstel. 18.

Kristinehamns Praktiska Skola,
Sveriges största och mest mångsidiga praktiska läroanstalt,
börjar i höst sitt 29:e läsår och omfattar följande *Fackafdelningar*: Allmänna
afdelningen, Handelsafdelningen, Rit- och Byggnadsafdelningen, Högre Byggnadsaf-
delningen, Förberedande afdelningen, för inträde i statens landbruksinstitut,
bergsskolan och tekniskt läroverk, Juridiska Seminariet (det enda i Sverige),
Landbruksafdelningen, Kontrollassistentkurs, Slöjdfdelningen, för kvinnor. Hus-
hållsafdelningen samt Stenografi och Maskinskrifning. Lärare, synnerligen väl
renommerade för undervisningskicklighet. Den för hvarje afdelning själf-
ständiga undervisningen i och för de samma utmärkande ämnen samt verklig
valfrihet mellan de olika ämnena gifva vår skola föredräde framför andra.
Öfver 5,000 elever hafva hittills bevästat vår skola. Hufvudkurserna börja 1
sept, 1 okt, 1 nov. och 9 jan. Program och upplysningar mot dubbelt porto.
Bref rörande skolan adresseras endast till *Praktiska skolan, Kristinehamn*. Riks-
telefon. OBS! Ny tidsenlig lokal med härligt läge.
Carl Pehrson.

Slakteriaktiebolaget Östermalm.
Allm. Telefon 7084 — 6 TORSTENSONSGATAN — Rikstelefon 4087.
Filial Narvavägen 23, Riks o. Allm., och under sommaren i
Furusund och Dalarö
och rekommenderar sina prima kött-, fläsk- och Charkuterivaror uti ärade
kunders benägna hägkomst.

Vackra Grafvärdar
af den vackra, hårda och hållbara svarta Skanums-gra-
niten, tillverkas ovillkorligen billigast hos granitägaren
EDVARD STEINERS Stenhuggeri och Mek. Sliperi
i Kristinehamn.
Enhvar kan hänvända sig direkt dit.
Priskurant fås mot 2 port.

Kindergarten i Norrköping.
För unga flickor börjas ny kurs nästkommande september. Utbildning för
såväl privat- som folk-kindergarten. Prospekt och närmare upplysningar er-
hållas genom undertecknade.
Ellen och Maria Moberg, Skolg. 18, Norrköping.

Vid
Vinslöfs kvinnliga
Slöjd- o. Hushållsskola
börjar den 1 nästk. november ny läro-
kurs, som fortgår till den 15 oktober
1907 med 3 månaders ferier, fördelade
på vinter- och sommarmånaderna.
Undervisningen, som meddelas af 1
lärare och 7 erkändt dugliga lärarin-
nor, omfattar följande ämnen:
Väfnadskonst, kläd- och linnesöm,
finare handarbeten, glansstrykning,
sång och matlagning.
Årsafgiften är 25 kr. med 10 krs för-
höjning för dem, som önska deltaga i
hushållsskolekursen. Skolan, som un-
derstödes af staten och länets hushåll-
ningssällskap, är fördelaktigt belägen
inom municipalsambhället vid Vinslöfs
station å Kristianstad—Hessleholms
järnväg. Årliga elevantalet öfverstiger
70. Prospekt erhålles på begäran.
Anmälningar och öfrigt korrespondens
ställas till sekreteraren för Vinslöfs
kvinnliga slöjdskola, adress: Vinslöf.
Styrelsen.

Schweizerbroderier.
Hvita broderade Remsor, Väf-
nader, Spetsar m. m. Absolut
största urval, billigaste priser.
Rikt profsortiment till lands-
orten.
Broderiaffären,
24 Kommandörsgatan, 1 tr.
(Hörnet af Sibyllegatan).
Damhårarbeten.
Peruker, Benor, Flätor, Länkar m. m
i tusental. Insänd hårprof så erhålles flera
arbeten att välja på. Obs! Vi signerar ej
postpaket med »Hår». Herr och Fru E.
MALMBERG, 58 Klarabergsgatan 58.

Sandaler!
P. Gust. Petterssons, Drottninggat. 52.
Stockholm, Sandaler, äro de bästa i
handeln förekommande såväl till form
som kvalitét. Anvisning för måttg-
ning: Ställ foten på ett papper och rita
med en penna omkring densamma och
insänd denna ritning, så kan passande
störlek utprovas. Pris: Herr 7 kr. paret
Dam 6 kr. paret. Barn från 3 till 5,50.

Praktiska Nyttiga Billiga.
Hyffelbänkar.
Alla storlekar. För yrkesmän, hem-
slöjd, slöjdskolor. Alltid på lager.
Stockamöllans Sägverk, Stehag.
BERNH. LÖNNERBLADS
BAD- och LUFTKURÄNSTÄLT,
Hedemora.
Individuell behandling efter Louis
Kuhnes i Leipzig metod.
Bad å la Jungborn i Harz.
— Höstsejour 1 Sept.—15 Okt. —

Handväfda Linneväfnader.
Duktyger, handdukar, lakanslärf, t,
näsdukar m. m., köpas bäst och billigt
från Kungsåters Linneväfveri,
Kungsåter. Katalog och proffer gratis
och franko.

Nya Hushållsskolan,
19 Vestra Trädgårdsgatan 19, Stockholm,
hvilken började sin verksamhet år 1881, afser att meddela *bildade* flickor
undervisning och öfning i enklare och finare matlagning, bakning, syltning
och inläggning af grönsaker, finstrykning samt öfriga inom ett hushåll före-
kommande göromål, för att sålunda sätta dem i stånd att på ett praktiskt sätt
förestå egna eller andras hem.
Teoretisk undervisning: en kortare kurs i Födoämneslära och Hälso-
vårdslära.
Skolan har varit besökt af tvåtusenåttioåtta (2,088) elever.
Hvarje kurs omfattar 4 eller 4 1/2 månader. Elever mottagas äfven på
kortare tid.
Ny kurs börjar den 1 nästkommande augusti.
Prospekt och vidare upplysningar meddelas af
Fröken Hedda Cronius,
Föreståndarinna.

Fru Stina Rodenstams slöjd- o. hushållsskola, Hudiksvall.
Husmoderskurs: matlag. (enkl. o. fin.), konstavf., kläds., läderplastik, alla
fin. handarb. m. m. Lärarinnekurser i huslig ekonomi o. slöjd. Kurs. börja 20
aug. Prospekt på begäran.

Ärade fruvar!
Bröderna Kesslers
Charkuteri & Köttkonservfabriker, Stockholm,
rekommendera sina prisbelönda tillverkningar. Särskildt framhålls: Kokt,
rökt »Sveaskinka», Salt kokt Oxkött och Oxtunga i gelé, Frankfurter- och De-
likatesswurst, »Corned Beef» märket »Svea», Prinskorf, Ungersk Goulasch,
Kalopps, Buljong m. m. Allt i hermetiskt tillslutna burkar. Hållbarhet gar-
anteras. Priskurant sändes på begäran. Endast egna fabriker.
Kontrollant: Adjunkten vid Kungl. Veterinärinstitutet H. Stålfors.
För ärade kunder och intresserade står fabriken under arbetstiden öppen.
Allm. Tel. 836. Fabrik: NORRTULLSGATAN 71. Rikstel. 5464.
Allm. Tel. 11003. Minutaffär: NORRLANDSGAT. 15. Rikstel. 2851.
OBS! Våra fabriksmärken Oxhufvudet i en ekkrans och Sveabilden.

GÅSÖ HAFSBAD, fulösa och anämiska personer. 15 min.
ångh.-f. från Lysekil. Billiga lefnadsomkostnader. Läkare D:r Axel Nilsson i
Lysekil. Prospekt genom Kamerarekontoret adr. Gåsö

Lars Montens Neutrala Kärvål till yllevätt och
Oleinvål till linnenvätt användes lämp-
ligast sålunda:
»1/2 kg. tvål kokas i 2 liter vatten; när tvålen är upplöst, tillsättes under om-
röring 20 å 25 liter ljumt vatten; i denna utspädda lösning neddoppas plaggen.
Vid yllevätt böra såväl lösningen som sköjvattnet hafva 36 å 38 grader.»
Finnes hos de flesta specialhandlare samt i mina butiker.
N:r 19 Stora Nygatan. — N:r 29 St Paulsgatan.
Silfvermedalj i Köpenhamn 1888. Gulmedalj i Stockholm 1897.

Aktiebolaget Göteborgs Bank
f. d. Göteborgs Enskilda Bank.
12 Brunkebergstorg 12.
Sparkasseränta 4 proc.
Sydsvenska Kredit-Aktie-Bolaget.
STOCKHOLM · FREDSGATAN 17.
Afdelningskontor: GÖTGATAN 31.
Fonder: Kr. 14,650,000.
**Emottager penningar å deposi-
tion, Sparkasseräkning och Upp-
o. Afskriftningsräkning.**
Kassafack 15, 20 o. 25 kr.
Resekreditiv.
Det skall minsann bli skönt att slippa
»safta» hädanefter.

HERM. MEETHS STOCKHOLM.
Sarg's
Flytande Glycerin-
tvål
åstadkommer
hvit och fin hud.
Pr flaska 2 kr.
26 Regeringsgatan 26.

Kurser i konservering
af frukter, bär och grönsaker samt vin-
beredning anordnas för kvinnliga del-
tagare fr. o. m. den 6 augusti. Hvarje
kurs omfattar en vecka. Afgift 12 kr.
Inackordering ombesörjes på begäran.
Anmälningar insändas före den 31 juli
till Adelsnäs Trädgårdsskola,
Åtvidaberg.

Kuhne-behandling.
Sjuklingar, som önska behandling
enligt denna metod, mottagas i privat
hem i Blekinge. Solbad o. diet. För-
frågningar besvaras af Fröken Anna
Egnér, Asarum (Blekinge).

Högstedt & Co
32 REGERINGSGATAN 32
STOCKHOLM.
Specialitet:
Bordeaux & Bourgogne-viner
Billiga priser.

Köper man skor af — skräddaren?
Nej, naturligtvis inte! Köper man
Kautschukstämplar hvar som helst? Inga-
lunda! Hos John Fröberg, Finspong, nor-
dens äldsta firma och specialist i bran-
schen, erhåller man endast förstklas-
siga, men det oakadt billiga stämplar!

